GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.
Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.
Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.
All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.
If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Universitetsbiblioteket

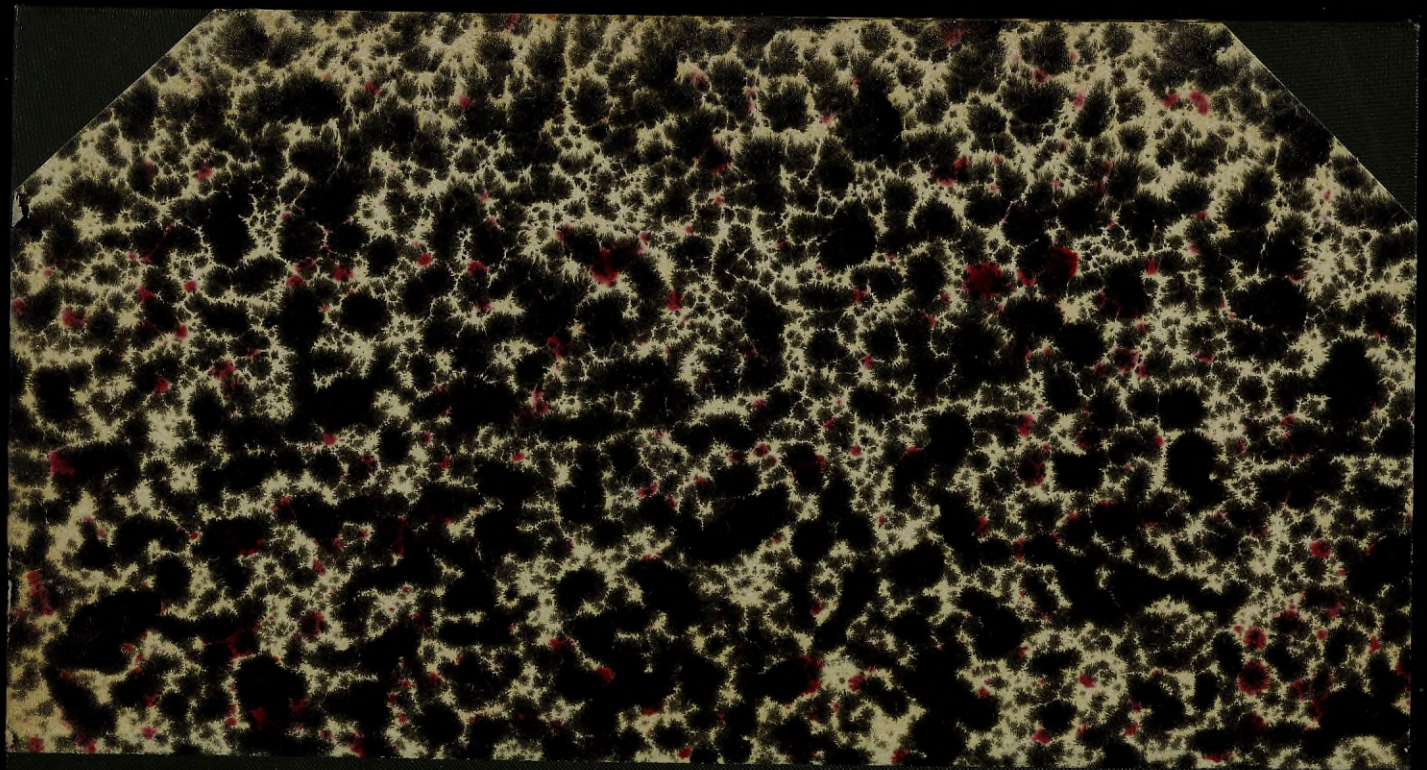

Vitt.
Sv.

M. Starnberg

Stockholm. Albert Bonniers förlag. Pris 1: 50.

MARGARETA.

MAJA STINA.

MAJA STINA

EN KÄRLEKSHISTORIA FRÅN
ÅRHUNDRADETS BÖRJAN.

UPPTECKNAD AF

MARGARETA.
M. Stärnberg

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1899.

En söndagsafton i början af sommaren 1808 vandrade en ung man med raska, spänstiga steg vägen framåt. Den unge mannen var nyss vorden fänrik och väntade med otålighet på order att få öfvergå till Finland, där kriget redan pågick. Dag efter dag gick han den mer än tre fjärdingsväg långa vägen för att genskjuta det gående postbudet och en timme eller två, tidigare än eljes, få del af den order, som skulle lyda på utkommendering. Det bodde mod och hopp i hans barm, och hänförelse eldade hans unga blod. Hvarje dag som gick, utan att han fått lägga sin kraft till deras, som kämpade för bröderna öster om Bottenhafvet, var för honom förspilld tid. I dag, som så mången annan dag, hade han gått den långa vägen med oförrättadt

ärende, och det gjorde honom för ett ögonblick modstulen. Han hvisslade en melodi för att förjaga sina tankar, och han vandrade i takt med den. Om en stund vek han af från vägen, hoppade med en käck rörelse öfver gärdesgården för att taga en genväg öfver hagen och sålunda förkorta sin promenad. På afstånd mellan trädkronorna skymtade konturerna af en större herregård, och där hade den unge fänriken sitt hem. I hagen doftade det af liljekonvalj och hägg, och björkarnas mjuka grenar vajade i aftonvinden, men den unge fänriken gaf föga akt därpå. Så nådde ett skratt hans öra. Det skrattet kände han igen. På en tufva i hagen satt Maja Stina, smedens unga dotter, och i gräset nedanför hennes fötter låg Janne, stallknektens son. Den unge fänriken och stallknektens son voro årsbarn. Mången dust hade de pröfvat med hvarann, och i de flesta fall hade Janne afgått med seger. Maja Stinas skratt hade hejdat den unge fänriken. Han sköt mössan i pannan och kastade sig i gräset vid Jannes sida.

»Låt se!» sade han till Janne. »Jag tror du håller på att rita af Maja Stina. Det måste du visa mig!»

Janne gjorde invändningar och sökte stoppa en bok, som han höll i sin hand, innanför jackan, men den unge fänriken grep den, innan den hunnit sitt gömställe.

»Det man inte får godvilligt, det eröfrar man,» sade han, skrattande. »Du vet, att jag är krigare. Låt oss nu se!»

Han öppnade den eröfrade boken. Det var en bok i mörkt, tungt skinnband, och titeln lydde: »Förslag till Kyrko-Sånger För Svenska Församlingen, Utgifvet af Consist. Eccles. i Upsala år 1793.» På pärmen hade Janne ritat icke Maja Stinas porträtt, som fänriken trott, utan en liten stuga med förstugukvist och en hög skorsten, ur hvilken en väldig rökpelare steg upp.

»Jaså, Janne, är det så din stuga skall se ut, och den har du gjort ritning till i Maja Stinas psalmbok. Hvad tror du, att Gud fader tänker om slik gärning?»

»Gud fader tänker nog som så, att när psalmboken en gång skall bli hemma i stugan, så kan stugan väl få finnas i psalmboken,» svarade Janne.

»Ja, det kan nog så vara, det. Men hör

nu, Maja Stina, nog blir den här stugan för liten för er. Den kommer att bli full, innan I veten ordet af, och så måsten I knäcka väggarna för att få rum.»

Maja Stina skrattade, så att hennes tänder lyste som hvita pärlor. Herr Erik var då för lustig. Hon tyckte så, och hon tordes säga det till honom, ty de hade mången vinterdag åkt kana tillsammans på isen, och hade hon fallit omkull, hade han hjälpt henne på fötter igen. Och utför backen vid smedens stuga hade de åkt på samma skogskälke i svindlande fart mången vinterafton, och sedan, när mörkret tätnade omkring dem, och hon var rädd, hade han följt henne ända till stugknuten. De hade många gemensamma minnen från både vinter- och sommardagar. När herr Erik såg Maja Stinas ljusa förkläde skymta mellan ribborna på planket, som omgaf herrgårdens trädgård, dansade många rödt äpple öfver planket och slog ned vid hennes fötter. Nu var hon vuxen, och hennes långa fläta var uppfäst. Nu åkte hon inte längre kälke eller kana med herr Erik på herrgården, och inga äpplen slungades öfver planket, men när de möttes, hade alltid herr

Erik något lustigt att säga, något, som kom henne att skratta, och det var för öfrigt lätt nog.

»Låt mig låna stiftet, Janne,» sade herr Erik, »så skall jag ändra om din ritning. Det här kan inte Maja Stina vara nöjd med, eller hur? Vi dra' ut gafveln, så här, så få vi en liten kammare bredvid stugan. Där kan Maja Stina ha en liten helgedom, dit Janne inte får stiga utan att ha helgdagskläderna på. Så lyfta vi litet på taket, så här. När stugan blir för liten, kunnen I reda in ett rum här på loftet. Ett fönster sätta vi ofvanför dörren, dit kan Maja Stina springa och se efter, om Janne kommer snart, när han någon gång dröjer för länge. Det här ser ju riktigt prydligt ut, vill jag lofva. Spetsigt skall taket vara, så att snön i vinterdagarna kan begripa, att den inte får ha någon varaktig stad där. Och förstugukvisten får lof att ha rum för mig också, när jag kommer för att hälsa på. Luckor sätta vi för fönstren, så att ingen kan komma in och stjäla bort lyckan, eller hur, Maja Stina?»

»Å, hvem skulle vilja ha den, och hvem skulle kunna stjäla bort den ifrån oss,» svarade Maja Stina, skrattande.

»Jo, jo. Man är aldrig säker. Bäst man har lyckan i sin hand, är den bortstulen. Andra tiders människor ha lärt oss att sätta luckor för våra fönster. Hvitmålade skola de vara, då ser det både gladt och tryggt ut. Och färg måste stugan ha, det ser förnämt ut, röd färg likt rosorna på Maja Stinas kinder. Hvad säger du om det, Janne?»

Janne log åt den unge fänrikens påhitt. Färg var nog godt och bra, menade han på. Det gjorde en glad i hågen, man måste se på det, och folk skulle stanna, ingen skulle kunna gå förbi utan att se på hans stuga, och så skulle Maja Stina hänga i fönstret dagen lång, och när han kom hem till middagen, vore vällingen vidbränd.

»Skam åt dig, Janne! Du tycks tänka mer på vällingen än på Maja Stina,» sade fänriken. »Det måste du ha straff för. Om vi skulle göra dörren litet bredare, eller hur, Maja Stina? så att det kunde bli lätt sak att rymma en månljus septemberafton och lämna vällingsätaren ensam i sin stuga.»

Janne makade sig närmare tufvan, där Maja Stina satt. Han såg upp i hennes ansikte,

medan hans hand gjorde ett tafatt grepp i ett af vecken på hennes randiga kjol.

»Är du med om det, Maja Stina, med om att lämna mig ensam i stugan?»

Men Maja Stina såg inte bönen i Jannes ögon, hon lade handen öfver ritningen och skrattade.

»Låt det vara, som det är, herr Erik, låt dörren vara! Har man väl kommit in i Jannes stuga, vill man nog inte ut därifrån.»

Det var någonting varmt och fagert, någonting af hänförelse i Maja Stinas blick, och Jannes ögon glänste.

»Ja, det kan nog vara säkrast att stanna, där man är,» sade fänriken, »men då får också Janne vackert ta emot vällingen, sådan hans Maja Stina serverar den. Skola vi då anse ritningen färdig?»

Han lade boken i Maja Stinas knä, och man lutade sina hufvud öfver den och såg på den lilla teckningen. Den unge fänriken hade förvandlat Jannes enkla stuga till en pittoresk liten byggnad med fönsterluckor och en liten öfverbyggnad, som höjde sig som ett torn öfver det spetsiga taket. Man skrattade, och Janne

gjorde några lustiga infall, som jagade fram färg öfver Maja Stinas kinder. Fänriken såg det.

»Och här måste finnas blommor,» sade han, »pioner, tusenskönor och brandgula liljor.» Han gjorde med stiftet några små cirklar framför stugan, och medan han tecknade dem, gled Maja Stinas hand ned i Jannes.

»Men när skall din stuga byggas?» frågade fänriken och såg på Janne.

»Å, det blir inte i morgon, det,» svarade han. »Det fordras mycket arbete, innan jag får ihop så stor summa, att jag kan bygga en sådan här stuga. Det kommer att bli väntetid, Maja Stina, väntetid.»

Herr Erik reste sig upp.

»Vet du hvad, Janne,» sade han. »Gå ut i kriget, du är stark och modig, du kan tjäna upp dig till någon befattning, som inbringar både rang och mynt. Ett år som krigare kan inbringa dig mer än tjugu som smed.»

Janne svarade ingenting härpå. Han blef alldeles stilla, men hans bröst häfde sig i ett djupt andetag. Maja Stinas blå ögon vidgade sig, och med en orolig, rädd blick såg hon på honom.

»Inte i krig, Janne, inte i krig! Gud bevare oss!» hviskade hon.

»Krig är inte så farligt, som man tror,» sade herr Erik. »Din Janne är ju en riktig baddare, han skulle nog kunna försvara både sig själf och sitt land. Ingen flicka får hindra sin gosse från att pröfva sin styrka och visa sitt mod. Eller hur, Maja Stina? Vill du inte visa världen, hvad din Janne duger till?»

»Men han kunde dö — dö därborta i kriget, och jag vore inte hos honom; och då fingo vi ju aldrig flytta in i vår stuga.»

»Låt den där ängsliga minen fara, den klär inte ditt solskensansikte, Maja Stina. Än är ju din Janne inom räckhåll för dig, och han kommer troligtvis aldrig längre.» Fänriken satte mössan tillrätta på sitt hufvud. »Farväl, godt folk! Sitt du kvar i hagen, Janne, och kuttra med din Maja Stina, så länge hågen varar.»

Han fortsatte sin färd, hvisslande en melodi och tänkande på sin käresta. Hans käresta var för tillfället — kriget.

*

En afton, några dagar därefter, då herr Erik satt i sitt rum och studerade Finlands karta, knackade någon på dörren, och Janne steg öfver tröskeln. Han tummade sin hatt och hälsade sitt god afton med något i sitt sätt, som den unge fänriken ej märkt förr.

»Sätt dig, Janne!» sade fänriken. »Jag ser i ditt ansikte och hör på din röst, att du har ett ärende till mig.»

»Rätt gissadt, herr Erik,» svarade Janne. »Jag har allt, hvad man kallar, ett ärende i dag.»

»Nå, är det mig det gäller eller dig, eller är det oss båda?» frågade fänriken.

»Det är nog mig själf det gäller i första rummet,» sade Janne långsamt, som om orden haft svårt för att halka öfver hans läppar. »Jag har tänkt på hvad herr Erik sade i hagen på söndagskvällen, det har följt mig både natt och dag, jag har inte haft någon ro för det, och nu har jag bestämt mig för att gå ut i kriget, om herr Erik vill hjälpa mig till det.»

»Och hvad säger Maja Stina därom?»

»Maja Stina vet det inte ännu, herr Erik är den första jag talar om det för. Jag har gömt mina tankar för mig själf.»

»Men om det skulle gå illa för dig, Janne, om du skulle dö, hvad skulle det då bli af Maja Stina? Jag såg i hennes ögon, hur kär hon har dig.»

Det gled ett leende öfver Jannes läppar och en rodnad öfver hans kinder.

»Jag tror inte, att jag kommer att dö i kriget,» sade han. »Jag känner det, som om jag måste ut, som om just det vore den väg jag har att gå. Ingen makt kan ändra mitt beslut. Vill herr Erik hjälpa mig?»

Herr Erik räckte Janne sin hand.

»Det är rätt, Janne. Jag både vill och skall hjälpa dig. Vi skola kämpa tillsammans, du och jag, och vi skola lära ryssarne veta hut. Det vore väl också tusan, om man inte skall få strida, då man vill. Jag tänkte i början få komma med under Tolls eller Almqvists befäl och strida mot danskarne, men så fick jag höra, hur den gemene ryssen sändt Buxhöyden in i Finland med 16,000 man, innan krigsförklaringen var gifven. Då var det något härinne, som sade, att slik ogärning kan svenskt blod inte tåla eller lämna ostraffadt, i synnerhet då ofärden gäller dem, som vuxit upp med oss och genom

århundraden lärt sig tänka och känna och tala som vi och blifvit ett med oss. Vid Siikajoki och Revolax ha ryssarne fått en aning om, att det finska och svenska blodet är inte bara vatten, men hur hett det kan svalla för fosterland och en rättvis sak känna de inte ännu, men, vid Gud, de skola få känna det.»

Det brann en het rodnad på den unge fänrikens kinder, och han vandrade häftigt af och an i sitt rum. Från Jannes ansikte åter hade all färg vikit, och hans läppar voro hårdt slutna.

»Men hvarför äro vi inte redan där?» sade han och reste sig upp i hela sin längd. »Hvarför ha vi inte blifvit befallda ut? Hvad vänta vi på?»

»Ja, hvad vänta vi på?»

Den unge fänriken sträckte ut sin hand, som om han ville slå till, som om han ville krossa något. Hans tanke stirrade oafvändt på hindret, som förmenade honom att genast gifva sin unga kraft och sitt varma blod för bröderna och landet öster om viken, men hans läppar uttalade det ej.

»Det är då sagdt,» sade Janne, »och herr Erik anmäler mig således?»

»Jag skall anmäla dig,» svarade herr Erik. »Du kan titta in i morgon kväll så här dags, få se, om vi då kommit vår sak mer in på lifvet än nu.»

»Tack då och go' kväll!»

»Go' kväll, kamrat!»

Herr Erik slog sin hand i Jannes, så att det gaf en ljudelig smäll, och så skildes de åt.

När Janne kom ut, styrde han sina steg mot en liten dalsänkning i närheten af herrgården och på dörren till en låg, oansenlig stuga bultade han svagt tre gånger och tre slag hvarje gång: det var hans signal till Maja Stina. Det är bra ställdt af försynen att låta gammalt folk tappa af på hörseln, så att ungt folk kan få bud mellan sig, tänkte han. Det töfvade ej länge, förrän dörren öppnades, och Maja Stina kom ut. Hon hade knutit en rödrosig duk om sitt hufvud, och öfver den mörka kjolen bar hon ett ljust förkläde.

»Har du tid att följa mig nedåt vägen, det är något, jag ville säga dig,» sade Janne.

»Ja, jag är ledig,» svarade Maja Stina glädtigt. »Far och mor ha lagt sig. Jag kände på

mig, att du skulle komma i kväll, och så satt jag uppe och väntade.»

Hon lade klinkan på dörren och stack händerna under förklädet samt. följde honom nedåt vägen. Att hon den dagen tvättat och kaflat sin vackraste halsduk och sitt ljusaste förkläde med tanke på, att Janne skulle komma till henne på kvällen, talade hon ej om. Men Janne hade annat i sin tanke. Han såg inte, huru sirliga vecken på hennes hufvudduk voro eller hur bländande rent hennes förkläde var.

Det var inte sent på kvällen, klockan var ej mer än nio, men det var ändå tyst öfver allt, ingen syntes ute, och dörrarna till stugorna voro stängda. Endast en ung flicka satt på en stege, som ledde upp till ett loft, och sydde. Hennes halskläde hade glidit upp och blottade hennes hals, men hon lät det vara och fortfor att sy.

»Jag har varit på herrgården och talat med herr Erik, jag tänker gå ut i kriget,» sade Janne, då de kommit upp på herrgårdsvägen.

Maja Stina stannade, hon blef blek om kinden.

»Gud förbarme sig! Menar du allvar, Janne?»

»Ja, jag gör allt det, Maja Stina. Jag har

haft de här tankarna i mitt hufvud allt se'n i söndags, då herr Erik sade, att jag borde gå ut, men jag blef inte ens med mig själf förrän i går, och i dag har jag varit på herrgården och talat med herr Erik om saken.»

»Men du är ju inte befalld att gå ut, ingen har befallt dig att gå.»

»Nej, jag är inte befalld, men jag borde vara det. Det är illa ställdt därborta i Finland, ser du. Ryssen behöfver mer smörj, än finnarna kunna ge honom. Jag är nog inte öfverflödig därborta, jag behöfs allt där.»

»Men du behöfs också här.»

Maja Stina lyfte förklädet mot sitt ansikte och torkade sina tårar. Hon stod stilla midt på vägen, som om hon ej förmått taga ett steg. Janne stod bredvid henne och skrapade med sin grofva sko i gruset.

»Det är ju inte alla som dö i kriget, och om Gud vill, så kommer jag nog hem igen.»

Han tog förklädet från Maja Stinas ögon och strök med handen öfver hennes kind. Det lockade fram ännu flere tårar, de kommo i så stridt lopp, att Maja Stina måste snyfta under tåreflodens tyngd.

»Sätt dig!» sade Janne. Han tog Maja Stinas hand och förde henne till dikeskanten, och där satte de sig.

»Nu skall jag säga dig en sak, Maja Stina,» sade Janne, bemödande sig om att få kraft i sin stämma, Maja Stinas tårar hade gjort honom vek. »Ser du, vi skulle få arbeta länge och hårdt för att få ihop till en stuga åt oss, väntetiden skulle bli lång, men om jag går ut i kriget, kan det gå fort nog. Du minns, att herr Erik sade, att man kan tjäna upp sig. Det var för vår egen skull, jag först kom att tänka på det. Men nu har det också kommit något annat till, något som gör, att jag måste gå, jag känner...»

»Janne,» Maja Stina såg upp från sitt nedskrynklade förkläde, afbrytande honom, »menar du, att du skulle skaffa oss en stuga genom att gå ut i kriget och döda och stjäla?»

»Stjäla? Gud bevare dig för sådana tankar om mig! Den tanken har aldrig funnits i mitt hufvud.»

»Om du också inte skulle stjäla,» fortfor Maja Stina, »så skulle du ändå döda. Du skulle döda människor, som du inte kände och som

aldrig gjort dig emot, unga män, sådana som du, som kanske ha kärestor i sitt hemland, ensamma stackars flickor, som skulle gråta och sörja i hela sitt lif. Tror du, att man kan bygga upp någon lycka på sådana gärningar?»

Janne satt tyst en stund. Hans tankegång om kriget hade inte gått i samma riktning som Maja Stinas. Han hade brutit af en stör från gärdesgården, och med den borrade han hål i sanden.

»Men det är inte bara för att få ihop till en stuga åt oss,» sade han slutligen, »det är allt för något annat också.»

»Hvad då?»

»Jag vill hjälpa dem därborta i Finland.»

»Men kungen har inte sagt, att du skall göra det.»

»Nej, kungen har inte sagt det, men Gud. Det står i skriften, att man skall inte undandraga den ene den andre sin hjälp, och jag känner, att jag bör gå.»

Maja Stina knäppte ihop sina händer och såg bort mot den mörka skogen.

»Om Gud sagt, att du skall gå, Janne, då bör du göra det. Jag önskar, att det varit din

första tanke att hjälpa dem där borta i Finland, då skulle jag ha varit lugn, nu kan jag inte vara det.»

»Jo, Maja Stina, du skall vara lugn och bara vänta. Jag skall slåss som en hel karl för finnarna och Finland, och när den sista ryssen är bortkörd, då skall jag komma åter, och då skall jag bygga en stuga åt dig och mig, och se'n skall jag aldrig draga bort mer, aldrig.»

»Men om du inte skulle komma hem, om du skulle dö där borta i kriget?»

»Jag kunde ju dö här hemma också, dö, innan jag fått en egen stuga att dö uti.»

»Ja, men då hade jag ändå en graf att gråta på. Jag har ingenting, Janne, ingenting, om du går bort och aldrig kommer hem mer.»

Maja Stina lutade sig mot Jannes arm och grät. Janne själf strök med handen öfver sina ögon.

»Gråt inte, Maja Stina, jag kommer nog hem igen, om Gud så vill. — Nu måste du se på mig och lofva att vänta, hör du det, Maja Stina, vänta på mig, tills jag kommer hem igen. Det värsta, som kunde hända mig, vore, om du

gaf dig åt någon annan, medan jag vore borta. Du vet, att Anders i Storgården har godt öga till dig. Han är ilsken på mig, för att jag går i vägen för honom, han kommer nog att lägga sig ut för dig, då jag inte är hemma.»

Maja Stina lade sin hand i Jannes och såg in i hans ögon.

»Jag skall vänta på dig.»

Hvad brydde hon sig om Anders i Storgården, hvad brydde hon sig om hela världen, för henne var Janne allt.

De stego upp och vände om utför backen till stugan, där Maja Stina bodde. De gingo tysta vid hvarandras sida, upptagna af sina egna tankar. Det var så stilla i kvällen, så tyst, endast ett skratt dallrade genom luften, det kom från flickan, som satt på stegen och sydde. Hon hade slutat att sy, och hennes halsduk hängde ännu oknuten öfver hennes axlar. På stegen nedanför hennes fötter satt en ung man och täljde på en höräfsa. Janne och Maja Stina gingo tysta förbi. Vid stuggafveln sade Janne farväl till Maja Stina. Han tog ena hörnet af hennes hufvudduk och torkade bort de tårar, som ännu hängde i hennes ögonhår. Han skulle

komma igen kvällen därpå, sade han. När han gått, satte Maja Stina sig på stenen utanför stugdörren. I skogen bredvid stämde trasten upp sin sång, och flickan på stegen skrattade, men Maja Stinas hjärta var tungt som bly.

*

Dagen därpå erhöll den unge fänriken order att under general von Vegesacks befäl medfölja den kår af tretusen man, som skulle göra ett försök att landstiga i närheten af Åbo. Genom herr Eriks försorg kom Janne med under samma befäl och åtföljde herr Erik.

Kvällen före den dag, då de drogo åstad, hade Janne stämt möte med Maja Stina i hagen. Halfva natten sutto de där sida vid sida utan att säga stort. Tankarna voro för mäktiga för att finna ord. Trasten sjöng sina visor, göken ropade på andra sidan sjön, och liljekonvalj och hägg, lind och lönn doftade, men de två, som sutto hand i hand på den gröna tufvan, tänkte ej därpå. Sommarnattens lätta skymning höll på att vika för dagen och ljuset, då de stego upp för att säga hvarandra farväl. Janne hade brutit ett par liljekonvaljer, som växte in-

vid tufvan, på hvilken de suttit. Han tog ett hårstrå från Maja Stinas hufvud och band samman de två stänglarna.

»Göm dem, Maja Stina!» sade han dröjande. »När jag kommer hem från kriget, vill jag ha igen dem som en pant på din trohet.»

Han lade blommorna i hennes hand, och hennes tårskymda blick hvilade på dem. Den ena af de två stänglarna var längre än den andra.

»Den här,» sade hon, pekande på den längsta, »skall föreställa dig, Janne, och den här andra mig. Om de vissna samtidigt, då vet jag, att du kommer åter, men om din blomma vissnar före min, då kommer du aldrig hem mer.»

»Om jag kommer hem igen eller ej står i Guds hand,» svarade Janne, »men på dig ensam beror det, om du blir mig trogen eller ej.»

Det gick en skälfning öfver hans läppar, medan han talade. Han tog Maja Stinas händer i sina och såg in i hennes ansikte.

»Jag skall bli dig trogen, Janne. Du kan lita på mig.»

»Säg om det!» bad han.

»Jag skall bli dig trogen, Janne,»

»En gång till! Säg det en gång till!»

»Kan du inte tro mig på mitt första ord, då är det inte mycket bevändt med din tro på mig.»

»Jag tror dig, Maja Stina. Det vore illa för mig, om jag inte kunde tro dig. Men jag ville ändå, jag vet inte hvarför, att du skulle säga det tre gånger. Ser du, tre gånger ett ord är så godt som en ed.»

»Så hör det då i Guds namn, Janne: jag skall bli dig trogen i hela mitt lif.»

Maja Stinas ansikte var blekt. Janne strök med sin grofva hand öfver den bleka kinden. Kunde hon förstå huru kär hon var honom, huru hans unga, starka hjärta bäfvade vid tanken på att förlora henne.

Vid stättan, som ledde in till hagen, skildes de åt.

Följande morgon, innan solen ännu kommit högt, drogo fänriken och Janne bort för att gifva sina krafter till Finlands försvar. Janne hade fått löfte om att få åka med herr Eriks skjuts. Vid parkgrinden, ett stycke från herrgården, stod Maja Stina. Hon sköt långsamt upp den grönmålade grinden. Det såg nästan ut, som om hon inte ville släppa dem igenom.

»Fy skam, Maja Stina!» ropade herr Erik. »Hur kan du se så blek och marig ut? Kunde du inte ha strukit litet krösamos i ansiktet på dig, så att Janne haft ett något så när vackert minne från den sista titten. Stå nu på dig, medan Janne är borta, och laga att kinderna bli röda och hullet godt. Du kan inte veta, hur pass styf karl Janne är, när han kommer hem igen.»

De hade kört ut genom grinden, och den gled långsamt igen bakom dem. Maja Stina sade intet. Hennes stora, ängsliga, sorgfyllda ögon hängde fast vid Janne. Hon stod stilla med handen på grinden. — Klatsch! Hästen började springa. Janne vinkade med handen ett sista farväl. Han såg sig om, tills grinden och Maja Stina voro försvunna, då satte han sig till rätta i vagnen.

Maja Stina gick till sitt hem. Arbetet väntade henne. Fadern behöfde henne i smedjan, och modern behöfde henne hemma. Att sitta sysslolös och sörja öfver, att hon hade sin käraste i kriget, var ingen tid till. Hon måste stå vid städet i smedjan och lyfta de tunga, glödgade järntackorna, medan fadern hamrade ut dem

till stångjärn. Det frågades inte efter, om hon hade kraft därtill, om hon var på sin plats där i smedjan. Hon ställdes blott dit, utan afseende på, om hon var gosse eller flicka, och därför stod hon där, medan eldflingorna yrde om henne, och kinden blef brännande röd, och håret blef yfvigt och torrt af den glödande värmen. Mor hennes hade stått där, så länge hon hade krafterna i behåll, nu var det dotterns tur.

När Maja Stina kom till smedjan, stod fadern ensam vid städet. Hon undrade, om han skulle säga något för att hon dröjt, men han teg. Han visste, hvar hon varit, och han ville inte banna henne i dag. Han räckte henne blott tången, och så tog han hammaren i båda händerna, och arbetet började. Regelbundet föllo slagen. Gnistorna yrde. Maja Stina stod tyst framför städet och vände det röda järnet, medan hennes tankar irrade långt bort till trakter, som hon inte kände, och medan hennes själs öga oaflåtligt stirrade på Jannes grofva, ärliga, trofasta ansikte.

När arbetet i smedjan var slut för dagen, måste hon skynda hem till mor i stugan. Kon

skulle hem från hagen och mjölkas, vatten vindas upp ur brunnen och gröten kokas. Men hvar hon gick och hvar hon var och hvad hon gjorde, var Janne med i hennes tankar. När kvällsvarden var äten, och far och mor gått till sängs, smög hon sig upp på loftet och öppnade den blåmålade kistan, som mor hennes fört till gården men som nu var hennes, och framtog de två blommorna, som Janne gifvit henne föregående natt. Hon hade virat in dem i en halsduk och lagt den på bottnen i sin kista. Långsamt rullade hon upp halsduken. Längst in lågo de två liljekonvaljerna, och den längsta var vissnad, brun och död. Den andra hade ännu inte förlorat sin hvita, rena färg. Det gick som en iskyla genom Maja Stinas barm. Hon andades knappast. Hon bara såg och såg på de vissnade blommorna, tills handen började skälfva, och klädet, i hvilket blommorna lågo, gled ned på golfvet. Då böjde hon sig ned och tog upp de hopbundna liljestänglarna, tog dem så varsamt, som om de voro ett dyrbart smycke, och så lade hon dem innanför pärmen i sin psalmbok. Hon satte sig på kistlocket, knäppte sina händer samman om den groft bundna

boken och bad till Gud, att Janne måtte få komma hem igen. Hon satt länge ensam på kistan på loftet, och natten var långt framskriden, när hon ändtligen smög sig ner i stugan och kröp ned i fållbänken under den lätta getskinnsfällen. Far och mor sofvo godt bakom sparlakanen i den stora, väggfasta sängen; de hörde henne ej.

Dag efter dag af den ljusa, fagra sommaren i norden gled förbi. Arbete och väntan och väntan och arbete upptog Maja Stinas tid. Underrättelserna från kriget voro sparsamma, men i stugorna rundt omkring ordades därom. Då och då fick man underrättelse från herrgården och af en och annan kringvandrare, och hvad man inte visste, gissade man sig till, och hvad man gissade i den ena stugan blef en verklighet i den andra. Maja Stina hörde täljas om hemska, vidunderliga rykten. Man sade, att det var inte nog med att ryssen ville åt Finland, han ville ha Sverige också. Gotland var redan intaget, och det påstods, att en rysk här öfver Åländska öarna landstigit i Sverige. Andra åter sade, att faran var inte störst österut, i söder och väster stod det värre till. Danskarne hade också

sina planer på Sverige — så Gud hjälpe oss! suckade man öfver allt.

En lördagskväll på eftersommaren gick Maja Stina till herrgården, och där fick hon höra, att fänriken och Janne under von Vegesacks befäl den 19 juni landstigit utanför Åbo. De hade så godt som genast sammandrabbat med ryssarne. En hel natt hade där kämpats hårdt, svenskar, finnar och ryssar om hvarandra, bakom buskar och snår i stenrösen och moras, och mycket blod hade flutit. Fänriken hade sårats, men ej lifsfarligt. Janne hade också spillt en smula blod, men han stod sig godt. Ryssarne hade drifvit dem tillbaka till sina skepp, och den 22 juni hade de återkommit till Åland. Sedan hade de fått order att afgå till Björneborg och sammanträffa med den norra finska armén. Med en här på fyratusen man hade general von Vegesack afseglat till Björneborg. En häftig storm hade uppstått, och man hade haft en svår dust med hafvet och måst kämpa med det för sina lif. Det hade inte lyckats för dem att landstiga vid Björneborg, utan de hade i stället seglat till Kristinestad. Där hade von Vegesack med tvåtusen femhundra man lyckats

landstiga den 28 augusti. De öfriga vinddrefvos längre i norr och kunde inte förrän senare på hösten landstiga. Vid Kristinestad hade von Vegesack delat sin trupp i två brigader, och fänriken och Janne hade kommit under von Platens befäl. Den 29 augusti hade en het strid kämpats vid Lappfjärd. Svenskar och finnar hade segrat. Blod hade flutit, svenskt, finskt och ryskt. Om fänriken och Janne visste man ej något.

Det var de enda tillförlitliga underrättelser, som Maja Stina under hela denna tid erhållit. Oro och hopp blandade sig om hvartannat i hennes barm. I den tysta, dunkla septemberkvällen vandrade hon ned mot dalsänkningen, där hennes fars stuga stod. Hon blickade upp mot stjärnorna, som om hon velat spörja dem, om de visste något om honom, som hon hade kär. Månne han lefde, och fick han någon gång så lång stunds ro, att hans tanke kunde hinna öfver till henne? Eller låg han död, sårad och blodig där borta i det andra landet, utan att en vänlig blick mött honom i det sista, eller en varm hand lagt honom till rätta. O, hvarför visste hon inte, hur det var! Hvarför stod

hon så lågt att hon ingenting kunde se? Stjärnorna däruppe, de måste se allt. Det var så underligt tyst i kvällen, en sådan stillhet, en sådan ro i naturen rundt om. Intet ljud hördes, endast Maja Stinas steg på gångstigen och då och då en suck från hennes barm. Men i denna stillhet lyssnade hennes tanke till krigets brus och kanonernas dån, och den målade i skarpa färger blodiga, heta strider, där det kämpades på lif och död.

»Hvarför strida de så? Hvarför måste friden köpas med blod?» sade hon högt, och hon stannade, som om hon väntat svar på sina frågor. Men den dunkla, stilla sommarkvällen hade intet svar att gifva. Så kom hennes tanke med en ny fråga. »Skulle hon kunna strida så där och gifva sitt lif för något? Fanns det någonting, som hon skulle kunna kämpa till blods för?» — »Jo.» Hon tänkte på Janne. Visst skulle hon kunna strida till döds för hans skull, om det gällde. Och så förstod Maja Stina, hvarför människorna kunna strida, och hvarför de kunna gifva sina lif.

Nästa dag ringde kyrkklockorna till gudstjänst. Det var söndagsmorgon, och solen sken.

Maja Stina tog sin psalmbok och gick till kyrkan. Vid en af stugorna stod en gammal gumma. Hon nickade åt Maja Stina, och när hon såg, att Maja Stina hade psalmboken i hand och helgdagsklädet på sitt hufvud, sade hon: »Jo, jo, det tarfvas, att man beder bönerna nu och inte bara läser dem.» Maja Stina nickade åt den gamla och fortsatte sin väg. Det var ju för att bedja till Gud som hon ämnade sig till kyrkan. Denna tid hade lärt henne att bedja. Under hela gudstjänsten höll hon psalmboken i sin hand. Den tunga boken i sitt grofva band var vorden hennes dyrbaraste skatt. Mellan dess blad lågo de två liljekonvaljestänglarna, som Janne bundit samman med ett hårstrå och som han skulle återfordra en gång som pant på hennes trohet. Och på pärmen fanns den lilla teckningen, som Janne börjat och fänriken fullbordat — den lilla stugan, där Janne och hon skulle bo.

När hon bedt sina böner, och gudstjänsten var slut, gick hon hem. Solen hade gått in i moln, och luften var kylig. Maja Stina påskyndade sina steg. Det oaktadt upphanns hon af

någon, som en stund följt henne. Det var Anders i Storgården.

»Guds fre'!» hälsade Anders.

»Guds fre'!» svarade Maja Stina igen.

»Det är att ha brådtom, tror jag. Hvad är det, som hastar så?»

»Å, inte stort annat än att jag fryser,» svarade Maja Stina.

Hon såg också frusen ut, och hennes kinder voro bleka.

»Jo, jo. Det kommer kallt både utifrån och inifrån i de här tiderna,» sade Anders. »Det påstods på kyrkvallen i dag, att kriget skall vara slut nu. Ryssen lär ha tagit Finland, och svenskarne äro slagna. Det lär inte många komma hem igen af dem, som drogo ut.»

Maja Stina grep hårdt om psalmboken. Hon började frysa, så att hon skakade.

»Sade prästen det?»

»Nej, pojkarna berättade det på kyrkvallen i morse.»

Maja Stina påskyndade ändå mera sina steg, och Anders följde henne. Vid stättan, som ledde in till hagen, stannade hon. Hon ville taga vägen genom hagen för att komma fort hem

och för att få bli ensam med sina tankar. Hon klef upp på stättan. Hennes hand skälfde, och då hon skulle gripa om stödet, tappade hon psalmboken. Den öppnade sig i fallet, och de två blommorna föllo ur. Anders tog upp boken och räckte den åt Maja Stina, de båda vissnade blommorna behöll han kvar i sin hand.

»Gif mig dem!» bad hon, ängsligt, skälfvande. »De äro ett minne.»

Hon kände det, som om de stackars vissnade blommorna vanhelgades af att hans hand vidrörde dem. Anders stod helt lugn nedanför stättan. Det gick ett leende öfver hans ansikte, och han slöt sin grofva hand samman om blommorna.

»Jag behåller dem som ett minne af dig, Maja Stina, tills du ger mig ett bättre.»

Han såg upp till henne, där hon stod på stättans öfversta pinne med psalmboken tryckt mot sitt bröst.

»Du får inte behålla dem, Anders. De äro mina, och jag har fått dem som ett minne.»

Hon steg ned från stättan. Det kom tårar i hennes ögon, och hennes kinder hade fått färg. Anders räckte ut sin knutna hand. Där-

inne lågo blommorna i säkert förvar. Han visste det, och därför log han. Maja Stinas hand rörde vid hans.

»Anders, låt mig få mina blommor!»

Det gick ett vekt drag öfver hans ansikte, då hennes hand rörde vid hans. Han såg hennes ängslan, men han lät henne hållas.

»Men då måste du gifva mig något annat i stället, Maja Stina.»

»Hvad vill du ha? Jag har ju ingenting att ge dig.»

»Åjo, du har allt, om du bara vill.»

»Men du har inte rättighet att behålla blommorna, då de inte äro dina.»

Hon försökte bryta upp hans stora, starka hand, men den var låst som ett skrufstäd.

»Anders, öppna din hand! Var inte elak längre!»

»Gif mig det andra då!»

»Hvad menar du? Hvad vill du ha?»

»Det vet du, Maja Stina. Jag vill ha dig själf. Jag är inte nöjd med ett par sådana här vissnade gräs.» — Han öppnade handen, så att hon såg blommorna, men då hon ville taga

dem, slöt han den åter hårdt samman. »Sådant här kan inte göra mig glad, det är bara skräp.»

»Gif mig dem då! För mig är det inte bara skräp.»

»Du skulle inte behöfva frysa då, Maja Stina,» fortsatte han, som om han inte hört, hvad hon sagt. »Ny vadmalströja skulle du få hvartendaste år, och det skulle inte komma att gå någon nöd på dig.»

»Jag har loft att vänta på Janne. Du, Anders, vet det lika väl som alla andra, och därför bör du inte tala till mig, som du gör.»

»Ja, det sägs, att du går och väntar på Janne, men det lär du inte ha något för. Ryssarne ha allt stoppat till munnen på honom för alla tider, så honom får du nog ej se mer.»

»Du ljuger, Anders. Du vet lika litet som jag, om Janne lefver eller är död.»

Maja Stinas läppar skälfde lätt, och en hemsk blekhet spred sig öfver hennes ansikte. Anders makade sig intill henne, men handen med blommorna höll han bak på sin rygg.

»Du borde inte bry dig om att vänta på Janne, Maja Stina. För det första kommer han nog aldrig hem mer, och för det andra borde

du kunna förstå, hur mycket han brydde sig om dig, då han kunde lämna dig och gå ut i kriget, fastän han inte var tvungen till det.»

»Hvad Janne känner, vet jag bättre än du. Gif mig blommorna!»

»Å, det är väl inte så brådt. Gif mig en kyss, Maja Stina, och jag skall öppna näfven. 'En kyss i dag och sig själf i morgon', heter det ju i visan.»

»Du har ingenting att fordra, Anders. Jag kommer aldrig att gifva dig någon, hör du det, aldrig. Men blommorna äro mina — gif mig dem!»

»Adjö, Maja Stina! I kvällningen kommer jag till dig, och då har jag blommorna med mig och mer till. Det är mycket, som jag ville gifva dig, Maja Stina, om jag bara finge. Tänk på saken! Man är aldrig klok på en sak, förrän man tänkt på den.»

Han steg upp på landsvägen och gick sin väg utan att se sig om. Maja Stina stod kvar vid stättan och såg efter honom. Hennes blick fylldes af bäfvande oro, och hon tryckte psalmboken hårdt mot sitt bröst. Så klef hon öfver stättan och skyndade genom hagen mot hem-

met. Gud förbarme sig! Om Janne kommer hem, och Anders har blommorna, som skulle vara en pant på hennes trohet, hur skall han då kunna tro henne? Gode Gud!

När hon kom hem, gick hon upp på loftet och lade af kyrkstassen, och så gick hon ner i stugan till far och mor. Hon sade ej mycket, och ingen sporde, om det fattades henne något. Om kinden den ena stunden var röd och den andra hvit, tänkte man ej på. Det var ej stort att fästa sig vid.

Söndagseftermiddagen skred långsamt förbi. Skymningen kom och med den kvällssysslorna och kvällsvarden. Och så gingo far och mor till sängs, och sparlakanen drogos för. Maja Stina stod vid spisen och makade glöden samman. När hon vände sig om, såg hon ett ansikte utanför de små, blyinfattade fönsterrutorna, det var Anders'. Hon undrade, om hon skulle gå ut eller ej. Hon stod kvar vid spisen och höll om spisstången med sin ena hand, medan hon öfverlade med sig själf. Men så tänkte hon på blommorna, han hade ju sagt, att han skulle taga dem med sig, och så lyfte hon var-

samt på dörrklinkan och gick ut. Anders vek just om stugknuten och kom fram till henne.

»Du lät mig vänta, Maja Stina. Jag har hållits här ute en god stund.»

»Har du blommorna med dig, Anders?»

»Har fäll det, kantänka. Skola vi göra bytet nu?»

»Jag har ingenting att byta med dig, blommorna äro mina. Den lede själf måtte ha farit in i dig, Anders, eftersom du inte vill ge mig dem.»

»Den lede går ut igen, då du ger mig det jag vill ha.»

Han makade sig närmare, lade handen på hennes skuldra, och hans starka arm höll henne fast.

»Du kan drifva ut honom, Maja Stina, när du vill. Bara en endaste liten kyss, och han är borta.»

»Släpp mig, Anders! Det är fult af dig att göra så här.»

Men Anders hörde ej Maja Stinas bön, och han släppte ej sitt tag. Han drog henne blott litet närmare intill sig, och så började han tala i låg, nästan hviskande ton:

»Jag har alltid haft det för mig, att du skulle bli min till sist, Maja Stina. Jag har hållit dig kär sedan långt tillbaka, och jag kan inte få dig ur mina tankar, sent och tida är du där. Det skulle inte komma att gå någon nöd på dig i lifvet, om du blef mor i Storgården, det är då visst och sant. Här i bygden är det allt mer än en tös, som skulle tycka om att bli mor i Storgården. Per Ers' Anna Greta skulle inte säga nej, hon, och hon är inte barskrapad precis; hon får ett åttondels hemman, när far hennes dör. Gubben i Gryksbo var ihop med mig här om dagen, han ville ställa om med saken. Men jag sa', som sant var, att jag var inte med på det. Han hade hört folk säga, att jag tittade efter smedens Maja Stina, och det tyckte han var dumt gjordt af mig. Du skulle inte komma att föra så mycket som en riksdaler i boet, sade han. Men då sa' jag som så, att Storgårds Anders behöfver inte se så noga på riksdalrarna. Om han vill ha smedens Maja Stina, så tar han henne, fastän hon inga riksdalrar har.»

»Men jag vill inte ha dig, Anders, och jag vill inte till Storgården. Tag du Per Ers' Anna

Greta, så får du mer, än du vill ha. Du borde inte tala till mig så här, då du vet, att jag loft mig åt Janne.»

Maja Stina sökte lösgöra sig från den arm, som höll henne fast, men det var en mäkta stark arm, och hon måste stå, där hon stod.

»Janne kommer aldrig hem mer. Jag skulle aldrig ha öfvergifvit dig, Maja Stina, som han gjorde.»

»Han öfvergaf mig inte, och jag skall aldrig upphöra att vänta på honom. Om de också säga, att han är död, skall jag vänta ändå — alltid, alltid.»

Hon började skälfva i hans starka arm. Hon hade endast en liten tunn tröja på sig, och hon frös.

»Jag har redan köpt dig psalmbok och hufvudkläde. Maken till grant hufvudkläde har du aldrig sett, Maja Stina.»

»Gif det åt Per Ers' Anna Greta och låt mig få blommorna! Anders, var snäll nu! Gif mig dem!»

Hon såg upp till honom med sina vackra, blå ögon, ängsligt bedjande. Då, helt hastigt, böjde han sig ned och kysste henne. Nästa

minut gled hennes hand med ett slag öfver hans ansikte.

»Skam åt dig, Anders! Tvi dig! Tvi dig!»

Hon kom loss från hans arm, fick upp dörrklinkan och försvann in i stugan. Anders stod ensam på trappstenen. Han kände ännu trycket af hennes hand i sitt ansikte, och han log. Den handen var för liten och för svag för att kunna göra honom illa. Han öfvervägde med sig själf en stund. Så lyfte han tyst på klinkan och steg in i stugan. Där inne var nästan mörkt, endast några kol glödde i spisen. På spiskanten satt Maja Stina. Hon hade gömt sitt ansikte i det randiga ylleförklädet. Anders gick fram till henne. Han rörde henne ej, han bara böjde sig litet och hviskade:

»Tack, för hvad jag fått, Maja Stina! Nu skall du få igen dina blommor.»

Men Maja Stina såg inte upp, och hon svarade honom inte ett ord.

»Du behöfver bara räcka ut handen, så skall du få dem,» hviskade han.

»Lägg dem där på spiskanten och gå! Jag gitter inte se dig,» kom det doft från det nedböjda hufvudet.

Anders tog upp ur fickan en rosig duk och rullade upp den. Längst in lågo de båda hopbundna blommorna. Han tog dem och virade ihop duken samt stoppade den i sin ficka. När det var gjordt, lade han blommorna öfver glöden i spisen.

»Nu har jag gjort, som du sagt. Farväl, Maja Stina!» sade han och gick ut.

Hon hörde, hur han lade klinkan på dörren, och hon såg upp. Just som hon tog förklädet från sitt ansikte, flammade det till i spisen, och hon såg, hur de båda blommorna, som Janne gifvit henne, på en sekund förvandlades till aska. Hon stirrade mållös på de kolnade blommorna. Hon var inte mäktig ett ord eller en tår. Det var, som om hennes lifs lycka brunnit upp.

Från den kvällen var Maja Stinas glädje liksom slocknad. Hon vågade inte hoppas mer, men hon väntade alltjämt, väntade på en, som var död, hon kände det, men hon kunde inte upphöra att vänta. Dagarna blefvo korta och nätterna långa. Den korta dagen gaf henne mer ro än natten. Hon stod tyst vid faderns sida i smedjan, dagen igenom, och vände det

glödgade järnet åt honom. Men så kom den långa, mörka natten och gaf tid till tårar och tid till sorg. —

Det var sorg i sinnena den vintern, oro och bäfvan för kommande tider. Ryktena bådade intet godt. Kriget gick illa, och nya fiender rustade sig, påstods det. Man visste ju inte, hvad man gick till mötes. Det var inte tid till dans och lek och skratt. På kyrkvallen och framför elden i de långa vinterkvällarna talade man blott om kriget. Maja Stina hörde tyst på. Hon vågade inte spörja något, hon endast lyssnade till hvad de andra hade att förtälja. Hon hade blifvit blek och mager, och hennes ögon syntes större och mörkare än förut.

En söndagsafton på vårsidan kom gubben i Gryksbo till smedens stuga. Han lade hatten på golfvet innanför stugdörren och slog sig ned vid bordsändan, sedan han hälsat sitt: Guds fre' här inne, godt folk! Han såg ut, som om han bar på stora nyheter.

»Hvad nytt från kriget?» frågade smeden, som satt på vedstubben invid spisen.

»Å, inte stort annat än alla andra ha att förkunna. Det är en eländets tid vi lefva i.

Det lär ska' vara sant det där, som det pratades om på kyrkvallen i söndags. Kungen lär vara fängslad. Det är minsann inte godt att veta, om man själf får gå fri längre. Det gäller att passa sig på den tid, som är, den nästa vet man inte mycket om. Du kan vara glad du, Maja Stina, det är friare till gården. Det gäller att ta nu, när något bjuds, och det är just inte heller klent, det som bjuds. Storgården är ingen backstuga, det, och Storgårds-Anders kan få hvilken tös han vill.»

Gryksbo Erker spottade. Han siktade mot hörnet, där rishögen låg, och han träffade. Han kunde konsten att spotta på den fläck han ville.

»Jaså,» sade smeden. Också han spottade, men han spottade rakt ned mellan sina fötter.

»Jestanes,» sade gumman och såg på Maja Stina, »det vore något, det, och i dessa tider.»

Men Maja Stina sade inte ett ord. Hon såg envist ner på sitt förkläde och slätade ut dess veck med handen.

»Anders skall själf ta gården i år och fadern sätta sig på fördel,» fortfor Erker. »Jag har reda på villkoren, Anders får det bra, gubben har alltid nöjt sig med litet, han. Du kan

vara styf på dig, du, Maja Stina, slik ära och välfärd kommer inte alla till del. Anders vet, att du inte kommer att föra något med dig till gården, men han är nöjd ändå, säger han. Jag har, då tillfälle varit, fällt ett och annat godt ord om dig, och det har gjort honom hågad för saken. En riksdaler banko eller två får nog Gryksbo Erker, när han hjälpt dig till en sådan friare.»

»Å, herre jestanes, det är det fälle värdt, och när en besinnar, sådana tider det är,» sade gumman.

»Ja,» tillade gubben, »det är inte att pruta på det. En sup och något till lifs måste ni sätta fram, kvinnfolk! Storgården har åkrar, som heta duga. Jag vet nog det, jag.»

»Vill tro det,» sade Erker.

Maja Stina hade rest sig upp. Hon såg lång ut; det var, som om hon vuxit i en hast. Hon vände sig mot Erker och såg in i hans sluga, illpariga ögon.

»Far kan gå till Storgården med detsamma och hälsa Anders, att smedens Maja Stina vill inte ha honom.»

Så vände hon sig om och gick ut ur stugan.

Solen stod i väster. Luften var mild och ren. Bäcken sorlade och sjöng; han var nöjd, ty han var fylld till sina bräddar. Bland tufvor och snår tittade sipporna fram. Snart skulle liljekonvaljerna komma. Då hade Janne varit borta ett år.

Maja Stina knöt hufvudduken till rätta och gick till herrgården. Där fick hon veta, att herrskapet nyss rest till hufvudstaden. Fänriken hade blifvit sårad och hemsänd från Åland tillika med flere andra sårade. Maja Stina lyssnade andlös till det som sades. Det kom något vekt öfver hennes gestalt, något kraftlöst; det var, som om hon fallit samman. Hela hennes varelse var som en bäfvande fråga Men hon vågade inte spörja något, och hon gick hem utan att ha fått veta, om Janne var med bland de sårade eller ej.

När hon kom hem voro far och mor ensamma i stugan. Gryksbo Erker hade gått. På bordet stodo brännvinsflaskan och ölstånkan. Där hade varit traktering.

»Är du rent från förståndet, flicka, förstår du då inte din egen välfärd?» sade modern, så snart Maja Stina väl kommit innanför dörren.

»Det är inte som att säga nej till ett sådant anbud,» inföll fadern. »Det vore ju rent af vettlöst. Det vore något för dig, Maja Stina, att få komma till Storgården. Du kan väl i alla dina dar inte tänka dig något bättre.»

»Det vore bättre att kasta sig i sjön,» svarade Maja Stina.

Men både gubben och gumman menade på, att hon var rent af besatt, och ord, föreställningar och bannor haglade om henne. De hade nog sett, att Janne drifvit där omkring stugan, och att hon haft sina ögon på honom, men, i all världens dar, hvad var det att fästa sig vid en sådan som Janne, då en kunde få Anders i Storgården. För resten, Janne skulle hon inte få mycket af, han var säkert skjuten i kriget, han skulle nog aldrig komma hem mer. Maja Stina svarade ingenting på allt, hvad som sades, hon hörde det knappast. Hon stod vid spisen och diskade kärlen, medan hennes tankar irrade omkring som ångestrop. Var han sårad? Var han med bland dem, som hemförts från Åland? Skulle han komma snart? Och hur skulle han se ut? Blodig, sårad, lemmalytt?

Eller låg han död, nedskjuten, nedtrampad i det olyckliga landet öster om hafvet?

När skulle hennes bäfvande, oroliga, spörjande tankar få svar?

*

Trasten sjöng, och liljekonvaljerna doftade, då det kom bud från herrgården, att Maja Stina skulle komma dit. Fänriken var hemkommen, och han hade hälsningar från Janne.

Hennes händer skälfde, då hon knöt förklädesbandet om sin midja. — Hvad den midjan blifvit gänglig och smal detta år. Hon knöt en svart duk, sitt bästa kyrkkläde, öfver sitt guldskiftande hår, och så gick hon till herrgården för att få svar på sina bäfvande frågor.

Hon blef visad upp på fänrikens rum. Han var nästan återställd, men han fick inte röra det vänstra benet ännu. Han låg på en soffa, och hans mor satt bredvid honom, då Maja Stina släpptes in. Hon stannade innanför dörren och neg. Fänriken bad sin mor lämna dem. Han ville vara ensam med Maja Stina, då han framförde Jannes hälsning. När modern gått, bad han henne sätta sig. Hon måste komma

fram till honom och sitta på hans mors stol. Hon kom då närmare och satte sig på stolen bredvid honom — och så brast hon i gråt.

Det kom så öfvervältigande öfver henne. Allt, som hon gömt och burit på af ångest, af oro, af väntan under ett helt år, liksom samlade sig inom henne och bröt fram i en tåreström, skakande hela hennes kropp. Fänriken sade ej något. Hans blick hvilade på det nedböjda hufvudet i dess svarta duk, och stora, tunga tårar rullade en efter annan utför hans kinder. Hans ansikte var blekt och magert. Håret var bortrakadt från vänstra sidan af hufvudet, och ett stort ärr lyste blodrödt på den hvita huden. Hans blick var matt och frånvarande. Det var, som om den gömde på synbilder, som ingen annan såg.

När tåreflodens våldsamhet hejdade sig, började fänriken tala, men hans stämma hade ingen klang.

»Jag skall berätta för dig, så mycket jag kan och orkar, att du må veta, hur han hade det, Maja Stina. Konungen hade gifvit order om, att en trupp på tre tusen man skulle under general von Vegesacks befäl landstiga i närheten

af Åbo och drifva ryssarne från södra Finland. Truppen indelades i tre brigader, och Janne och jag kommo att tillhöra den af de båda landtvärnsbrigaderna, som fick till brigadchef öfverstelöjtnant Wrangel. Den 19 juni satte vi våra fötter på Finlands mark. Öfverresan var dräglig men skulle ha varit drägligare, om kosthållet varit bättre. Som det nu var, saknades tillräckligt med proviant, och det gjorde, att krafterna voro inte synnerligen stora, då vi kommo fram. Men så hade vårt mod och vårt hopp ej lidit någon bräck. Vår käre, tappre general von Vegesack eldade våra sinnen. Vid Lemo gård utanför Åbo hade vi vår första dust med ryssarne. Det var en natt, ljus och fager, endast i skogen rådde en lätt skymning. Det doftade af linnea, och vinden hade lagt sig till ro, men krutröken och kanonernas dån förjagade linneornas doft och sommarnattens stillhet. Striden började med anfall i slutna skaror, men marken var eländig, och så blef där en vild strid mellan buskar och snår, öfver blomhöljda tufvor, bland stenar och moras, man emot man. Jag såg Janne i den hetaste striden; det var mellan klockan två och tre på morgonsidan.

Hans kläder voro sönderrifna och hängde som trasor omkring hans kropp. Ansiktet var blodbestänkt. Han var i tvekamp med en af de värsta kämparne i den ryske hären. Jag försökte komma till hans hjälp, men kunde för tillfället ej lämna min kompanichef. När jag om en stund såg mig om efter Janne, låg ryssen utsträckt vid hans fötter, och Janne strök sina blodiga händer mot den hvita stammen af en ung björk. Solen gick just då upp, och den kastade sitt ljus öfver de blodröda strimmorna på den hvita barken. Det var svenskt blod i finsk skog. Tufvor och snår, buskar och moras, blommor och gräs, allt var färgadt däraf. Vi kämpade tappert och sparade ej våra krafter, men ryssarne räknade ett tusen man fler än vi, och de fingo oupphörligt förstärkningar, och däraf kom det, att vår blodspillan var förgäfves. Vi förlorade bortåt två hundra man, ryssarne förlorade tre hundra. Vi kommenderades till återtåg mot stranden. Ryssarne lågo på. Det blef villervalla och oordning, och en del af oss trängdes ut i vattnet. Jag såg, hur Janne fiskades sanslös upp af matroserna på en af våra båtar. När jag var kommen ombord, uppsökte

jag honom. Han satt för sig själf och höll på att sköta sin blessyr. Den läkarhjälp, som bestods, var ej tillräcklig. När jag kom att nämna om badet, som han fått, log han. 'Jag drefs mot min vilja ner i vattnet, och där blef jag kullstjälpt,' sade han. 'Jag var så upptänd af harm öfver återtåget, att en sådan där afkylning godt kunde behöfvas.' — Det var den 22 juni vi återvände till Åland. Så lågo vi en tid i väntan på nya order. I augusti kom kunglig befallning till vår käcke general, att han skulle försöka en ny landstigning och denna gång i närheten af Björneborg. Vår trupp skulle nu sammanstöta med den norra finska armén. Vi afseglade, och von Vegesack hade då under sitt befäl fyra tusen man. En förfärlig storm uppstod. Hafvet sökte eröfra oss, och vi måste kämpa mot elementen för att rädda våra lif. Fartygen skingrades. Stormen dref det ena hit och det andra dit. Brottsjöarna voro oerhörda. Det var fasansfulla timmar. Slutligen lyckades von Vegesack samla en del af de skingrade fartygen och ämnade landstiga. Men då det var förenadt med stora svårigheter att gå i land vid Björneborg, fortsatte han färden till Kristine-

stad, dit han framkom den 28 augusti med två tusen fem hundra man, och bland dessa voro Janne och jag. De andra fartygen drefvos af vindarna mot norr, och truppen kunde ej landstiga förrän längre fram på hösten. 'Det var väl, att vi kommo i land,' sade Janne, då vi satte fötter på fast mark. 'Hafvet var värre att kämpa emot än själfva ryssen.' — Vi voro alla glada åt att vara i land. Och vår käcke, modige general stod högrest på stranden och mönstrade sin trupp. Jag ser hans kloka blick, den buktade näsan, de skarpa linierna i hans panna. Och om honom kunde konung Gustaf Adolf säga, då han fick underrättelse om landstigningen vid Kristinestad, att han borde skjutas för pannan för att han ej lydde gifna order! — Vår general delade oss i två brigader, och Janne och jag kommo nu under öfverste von Platens befäl. Så anträddes färden till Lappfjärd, där von Vegesack öfvertog befälet öfver de där, under Furuhjelms befäl, stående trupperna. Den ryske generalen Bibikoff tågade, utan vetskap om von Vegesacks landstigning, med ett tusen sex hundra man mot Lappfjärd. Den 29 augusti anföllo hans förtrupper de svenska fält-

vakterna. Det var på morgonen, och bud sändes genast till vår general, som för tillfället uppehöll sig i prästgården. Vi stodo en bit från Lappfjärds kyrka, väntande på kommando. Skottväxlingen hade redan pågått en stund. Då kom vår general på sin väldiga springare. Hans skarpa blick hade upptäckt, hur ryssarne i flere kolonner, företrädda af långa jägarkedjor, ryckte ned öfver dalgången. Vi fingo befallning att marschera upp i slagordning. Tre bataljoner uppställdes i reserv. Jag kom i reservtruppen, Janne i vänstra flygeln. Ryssarne hade öppnat en liflig eld mot förhuggningen, men löjtnant Brakel, som med ett kompani björneborgare utgjorde kanonbetäckningen, drog bort de löfruskor och trädstammar, som gömde de svenska kanonerna, och svarade med en mördande eld. Oordning uppkom i ryssarnes led. Von Vegesack kommenderade då uppländingarna på vänstra flygeln, helsingarna på den högra och björneborgarna i midten att tåga fram till anfall. Med stormsteg skyndade de fram. Ett häftigt kulregn mötte dem. Men generalen ropade: 'Framåt, gossar! Fäll bajonetten!' — Eld flammade. Blod flöt. Lif släcktes. Innan af-

tonen kom, voro ryssarne slagna och förföljda ett godt stycke på väg. Det var en segerns dag för den svenska hären, Maja Stina. En ärofull dag. Men segern är dyrköpt, äran också.»

Fänriken tystnade. Han var kommen till det han egentligen hade att säga den nedböjda skälfvande kvinnogestalten. Det han hittills sagt hade blott varit en omväg, en inledning. När han fortsatte att tala, var hans stämma vek som en kvinnas.

»Det var strax före solnedgången. Man höll på att förbinda de sårade. Jag gick omkring, sökande efter Janne. Jag hoppades, att han befann sig bland dem, som förföljde fienden på vägen mot Ömossa. Jag gick uppför backsluttningen, inåt skogen till. Striden hade inte sparat naturen. Den var härjad, den också. Öfverallt var nedbrutet, uppryckt, söndertrampadt. Bakom några buskar, med hufvudet på en ljungbevuxen tufva, låg din Janne. Han var blek, nästan hvit, och kläderna hängde blodiga och i trasor kring hans kropp. 'Hur är det, Janne?' sporde jag. 'Kan jag hjälpa dig?' Han såg på mig, blicken var matt, nästan slocknad. Rör mig inte!' sade han. 'Jag lider mindre,

om jag får vara stilla. Det är snart slut.' — Jag satte mig bredvid honom. Hans puls var mycket svag. Jag ville hämta hjälp, men han bad mig stanna. 'Jag är glad, att ni kom, herr Erik. Jag vill bedja er om något,' sade han sakta. 'Om ni skulle komma hem igen så hälsa Maja Stina från mig! Säg henne, att jag tänkte på henne i mina sista stunder och bad Gud välsigna henne för den kärlek hon gaf mig. Säg henne, att jag låg bakom en buske här i Finlands skog och förblödde, sönderskjuten och sargad, så att jag inte kunde resa mig mer. Bakom mig rasade striden med döfvande dån, men jag hörde intet däraf. Det blef med ens så underligt tyst och stilla rundt omkring, och i solstrimman, som lyste öfver stigen, kom hon gående fram till mig. Jag såg henne så tydligt, min Maja Stina, och hon satte sig i ljungen här bredvid mig, och då kände jag inga plågor mer.' — Han tystnade. Jag hade vinkat en ung björneborgare till mig och bedt honom hämta vatten och vin. Jag torkade blodet från Jannes ansikte och gaf honom vin att dricka. När han druckit vinet, låg han stilla en stund och slöt sina ögon. Jag hörde honom hviska något,

och jag lutade mig ner öfver honom för att höra, hvad det var. 'Stackars Maja Stina,' hörde jag honom säga, 'du gladde dig så mycket åt stugan, som jag skulle bygga åt dig, och nu går jag bort, innan jag hunnit bygga den. Nu får du kanske aldrig någon stuga.' — 'Janne,' sade jag och lutade mig ned öfver honom, så att han skulle höra mig, 'Maja Stina skall få en stuga, det skall jag bli man för, och den skall byggas likadan, som den du ritade i hennes psalmbok.' — Han slog upp sina ögon och såg på mig. 'Tack, herr Erik!' — Så blef han stilla igen. En solstråle lyste öfver hans bleka ansikte. Om en stund såg han återigen upp. 'Vi segrade ju?' frågade han. — 'Ja, vi hafva segrat i dag,' svarade jag. 'Du föll i en ärofull strid.' — 'Gud vare tack!' hviskade han. 'Jag gaf allt, hvad jag hade att gifva. Jag gaf mina krafter och mitt blod, och jag gaf ändå mer: jag gaf bort Maja Stinas lycka. Säg henne, att hon får inte gråta öfver mig. Jag behöfdes här.' — Det var hans sista ord, Maja Stina. När solstrålen vek bort från hans ansikte, var han död.»

Fänriken lade sin hand öfver Maja Stinas. Tårar runno utför hans kinder.

»Maja Stina, din Janne stridde som en man och dog som en sådan. Det var på en ärans och segerns dag, som han gaf sin sista kraft och sitt blod. Välsigna hans minne! Var glad att du ägde hans ärliga, ofördärfvade hjärtas kärlek, att han älskade dig in i döden, att ingen sorg, ingen bitterhet, inga bekymmer hunno ödelägga den och komma den att förblekna och dö, innan hjärtat stannat. Det är inte en ringa ting att vara älskad in i döden.»

Hufvudet med den svarta duken höjde sig.

»Hvar lade ni honom?»

Stämman var skälfvande, men på djupet klingade det som en ton, liknande klangen af äkta metall.

»Invid tufvan, på hvilken han i sina sista stunder såg sin Maja Stina sitta, gräfde vi en graf och klädde den med granris. Där lade vi honom. Jag plockade af ljungblommorna från tufvan och strödde dem öfver hans ansikte, och så lade vi friskt, doftande granris öfver hans kropp. Innan vi fyllde igen grafven, läste jag välsignelsen öfver hans stoft. Solen hade nyss försvunnit bakom skogen, allt var stilla i kvällen. Några björneborgare gingo

nedåt dalen, sjungande och jublande öfver segern, som vunnits. Jag ropade an dem, och så ställde vi oss omkring grafven, blottade våra hufvud och sjöngo:

'Jag kommer af ett brusand' haf
på rätta glädjestranden.
Min kropp han lägges ned i graf,
men Gud upptager anden.
Ur mörkret kommer jag till ljus,
ur fattigdom till ett rikt hus,
från oro till god hvila.'

Nu sofver din Janne den sista sömnen därborta i Finlands skog, och trasten sjunger öfver hans graf, och sippor, liljekonvaljer och ljung blomma omkring hans hvilostad sommaren lång.»

Maja Stina knäppte sina händer och böjde sitt hufvud. Hon tyckte sig sitta på tufvan vid Jannes graf. Hans lifsgärning hade med ens blifvit så stor för henne, att en klagan från hennes läppar skulle ha varit som en skugga öfver hans graf. Hon reste sig för att gå. Hon gjorde det så tyst, som om hon varit rädd för att störa honom, som sof därborta i Finlands

skog, och när hon räckte ut sin hand för att tacka herr Erik för att han hjälpt hennes Janne, hviskade hon fram tacksägelsen. Fänriken höll kvar hennes hand.

»Maja Stina, jag förstod, att du ville ha ett minne af Janne. Jag vet nog, att minnet af hans kärlek är det bästa minne du kan ha af honom och att det kommer att bli ditt lifs rikedom. Men jag tänkte ändå, att du kanske skulle tycka om, att jag tog något med från honom, och så skar jag en liten flik ur hans jacka, innan vi sänkte ned honom i hans graf. Här är den, Maja Stina. Den är blodig. Det är Jannes blod, som har färgat den.»

Han räckte henne en bit vadmalstyg, fläckad och stel af blod. Då kom där en brusande tåreflod igen. Den bröt alla fördämningar och störtade ned öfver den blodiga tygbiten. Den blef våt och mjuk i Maja Stinas hand, och den samlade upp hennes tårar, som den samlat upp Jannes blod, och blandade det samman.

»Icke i dag, Maja Stina, men sedan, när jag blir frisk igen, vill jag tala med dig om det jag lofvade Janne,» sade fänriken.

Maja Stina tackade. Hon stoppade den

lilla tygbiten innanför sitt lifstycke och gick tyst på tå ut ur rummet. Hon smög sig så sakta utför trapporna och bort från herrgården. Hon gick inte till sitt hem, utan hon gick till hagen och satte sig på den tufva, där fänriken funnit henne och Janne för ett år sedan. Det var liljekonvaljernas tid, nu som då, och det doftade rundt omkring. Hon gömde ansiktet i sitt förkläde, men hon grät ej. Hon satt alldeles stilla, hon förmådde inte ens tänka. Allt var som en stor, ödslig tomhet inom henne, och det hade blifvit så förunderligt stilla, inga spörjsmål, ingen oro mer. Det var slut nu, allt det där, som jagat hennes tankar hit och dit likt vilsna fåglar, det var slut, det var dödt, det var begrafvet i Finlands jord.

Vinden lyfte på den svarta hufvudduken, den svepte sig om hennes axlar, den silade sig in genom den tunna dräkten och kylde hennes kropp för att väcka henne till lif; men hon kände den ej. Liljekonvaljerna sände sina finaste dofter för att trösta henne. Häggen blandade sin doft med liljekonvaljernas, och den blyga, ljufva violen sällade sig till dem; men hon kände det ej. Trasten sjöng sina bästa visor; men

hon hörde det ej. Allt var slut nu — slut. Stunderna gledo förbi, men hon satt stilla utan att röra sig, med ansiktet gömdt i det grofva förklädet — utan att tänka och utan att gråta. Då kom en klockton, ensam, stark, sorgbunden, dallrande genom luften, nående hennes öra. Den var i samklang med henne, och den förmådde väcka henne till lif. Den kom från kyrktornet, och den hade till uppgift att påminna människorna om tiden. Maja Stina tog förklädet från sitt ansikte och reste sig upp. Ett doft klämtslag till, och så åter ett: klockan var sex på aftonen.

Maja Stina gick långsamt genom hagen, öfver stättan, hän mot sitt hem. På vägen mötte hon en gammal gumma, som kom från skogen och hade en risknippa på sin rygg. Hon stannade och såg på Maja Stinas svarta hufvudduk.

»Jo, jo,» sade hon, »det är att ha kyrkklädet i hvardagslag. Bevare oss väl! Jag vet nog, att han är död, Janne, menar jag, jag har nyss hört, att han blifvit skjuten i kriget, stackarn. Nu fick han väl inte en kristlig begrafning en gång. Men att en kan ta sitt bästa kyrk-

kläde på rama hvarda'n, det kunde jag då inte tro.»

Maja Stina fortsatte sin väg utan att säga något. När hon kom hem, höll modern på att göra upp eld i spisen.

»Grannes Kari' var nyss här och berättade, att tre af våra, och däribland Janne, blifvit skjutna i kriget. Hade herr Erik besked om det?»

»Ja,» svarade Maja Stina. »Han sade, att Janne är död.»

»Ja, herre du Gud, bevare oss för kriget! Man mejar människor där, som man mejar säd på åkern, påstås det. Gud vare oss alla nådig! — Folk pratar om, att du loft Janne att vänta på honom. Men vår herre ställde bättre om, då han gaf dig en sådan friare som Anders i Storgården. Nu, när du vet, att Janne är död, är det väl ingenting som hinkar för dig att ta Anders. Jag trodde inte, att du var född till sådan ställning och sådan lycka. Besinna, alltid mjöl i boden och alltid sofvel på bordet! Den, som inte tar emot sådana gåfvor af vår skapare och tackar honom därför, han syndar, det är då visst och sant.»

Maja Stina svarade intet till allt det modern sade. Hvad brydde hon sig om Anders i Storgården, eller om mjölet i boden och soflet på bordet just då? Hon stod ju ännu vid Jannes graf och stirrade mot död och tillintetgörelse. — Hon tog stäfvan och gick till fähuset för att mjölka kon. Hon tyckte, att det var ledt, att mor hennes skulle bedja henne om något, som hon inte kunde göra. Men hon kunde inte hjälpa det. Hon kunde inte ens tänka på det. Det var så underligt tomt i hennes hufvud, tomt i hennes hjärta, tomt i hela världen, därför att Janne inte fanns där mer.

Den dagen sade smeden och hans hustru ingenting mer om giftermålet med Anders i Storgården och inte heller dagen därpå. Men nästa dag, som var söndag, kom Gryksbo Erker mot kvällningen till smedens stuga, och då dryftades saken på nytt. Anders hade sändt honom dit och lofvat honom tre riksdaler banko, om han kunde få saken därhän, att Maja Stina sade ja till giftermålet. Gryksbo Erker hörde till dem, som inte ge sig i första taget, och han hade tjänat ihop många slantar på slika affärer.

»Du har blifvit blek om nosen, flicka, och

tunn i tröjan,» sade han. »Du är ingen grannlåt för pojkarna längre. Du måste nappa nu, när det är bete på kroken, det vankas säkert inte något bete mer. Jag skall säga dig, Maja Stina, att Anders köpt en hundingen till grann sidenduk. — Ja, jag har själf sett den, fast det var fälle inte meningen, att jag skulle se den, förstås. Och det säger jag då förvisst, att maken till grant huklä' har då inte något kvinnfolk i vår socken haft förr. Ja, du får nog se den, det är väl åt dig han köpt den, förstår jag. Och det är väl inte bara det, du får, om du blir mor i Storgården. Det är inte småsaker att ta vid där, skall jag säga dig. Ingen gård i vår bygd har haft så långa väfvar på bleke i vårdagarna som Storgården. Och inga kvinnfolk att byta ord och tycke med utan ensam få ställa sig för styret, det är också märkligt.»

Maja Stinas mor vaggade sin öfverkropp, lade hufvudet litet på sned och såg på dottern. Jestanes, så bra hon skulle få!

»Nå, Maja Stina,» fortfor Erker, »du har väl mål i mun, kan jag tro. Är Storgården för liten för dig måhända?»

»Inte säger hon nej, inte säger hon nej,»

inföll gumman med mycken ifver. »Kan man tänka sådant? Maja Stina har alltid varit klok och försigkommen. Hon är nog glad vid det, fastän hon är litet hofsam i sättet, kan veta.»

»Jag är inte glad vid det, mor, och jag vill inte ha Anders i Storgården. Låt mig då slippa ta honom!»

»Å, det är inte så farligt, hon vill det nog,» inföll smeden. »Kvinnfolken ha så många ord och så liten mening bakom. Det är inte som att rätta sig efter, hvad hon säger.»

»Men Anders vet, att jag inte vill ha honom, och det är skam att skicka far i Gryksbo hit, när han vet, att jag inte vill.»

Maja Stina gick ut ur stugan. Hon var trött på talet om Anders, och hon ville komma ifrån det.

»Jag tror, att det är styft sinne i tösen din,» sade Erker till smeden, då Maja Stina gått ut. »Du har varit för svag i näfvarna, medan hon växte upp. Få inte barnen tukt af föräldrarna, så få föräldrarna af barnen, för se tukt skall det nu en gång vara. En skall ge, och en skall få.»

»Å, det är fälle inte så farligt med det,» svarade smeden. »Men jag skall säga, hur det är. Hon har fått griller i hufvudet sitt, och det var Janne, som satte dit de grillerna. När de gå bort, så ger hon nog med sig. Det är bäst att inte låtsa något om henne på en tid. Att hon tar Anders kan en väl förstå. Du kan ge Anders det beskedet, att Maja Stina är med på att gifta sig till Storgården. Men som hon är liksom litet trött och ledsen nu, så kunde han ju vänta med att tala vid henne en vecka eller så.»

»Ja,» sade gumman och nickade med sitt hufvud, »det blir att hälsa till Storgården.»

Brännvinsflaskan kom fram, och stora supar vankades. Man var öfverens, och belåtenheten var ömsesidig.

»Det är kanske inte lönt att orda något om, att Maja Stina tredskade,» sade smeden, då Erker var redo att gå.

»Förstår nog det,» svarade Erker. »Det är er skam, det, och den bär jag inte ut i gårdarna. Det blir för dig nu, Kalle, att spotta i näfvarna och känna efter, om du rår på ungen din.»

Och så gick Erker i Gryksbo till Storgården och sade till Anders, att nu var saken afgjord. Nu behöfde det inte töfva, innan han kunde gå till prästen och ta ut lysning. Men som Maja Stina var litet blöt i hågen — »det är ju så tösernas sed,» sade han, så kunde han ju spara en vecka bortåt, innan han gick öfver för att ställa om med det.

»Och hon var med på det?» frågade Anders.

»Å, hundingen! Det är väl inte något får du friar till, Anders. Maja Stina är en grann tös, skall jag säga dig, fast hon ingenting har. Det är en blick i hennes ögon, så man skulle kunna tro henne vara en prinsessa, om man inte visste, hvem hon vore. Det blir att tala vackert vid henne. Man behöfver bara lirka litet med kvinnfolken, så får man dem dit man vill.»

Och så fick Erker sina supar i Storgården också. Och tre riksdaler banko hade han i fickan, då han på kvällen gick hem till Gryksbo, och sjöng gjorde han och skränade, så gubbe han än var.

*

Maja Stina hade flyttat upp på loftet. Än var ej sommaren helt och hållet kommen, men det var varmt och sol, och Maja Stina längtade efter ensamheten. Hon brukade flytta upp sin bädd på loftet, när sommaren kom, och sofva däruppe, tills höstkylan motade ner henne i stugan igen. Hur hon brukade längta efter den dag, då hon fick bära sin bädd uppför stegen och sofva däruppe under takåsen! I år hade hon längtat därefter mer än vanligt, och tidigare än vanligt hade hon därför flyttat dit upp.

Inga möbler funnos däruppe, inte ens en säng. Hennes bädd låg på golfplankorna i ett hörn, och i ett annat stod hennes blåmålade kista. Utefter väggarna hängde hennes kläder och inte bara hennes utan fars och mors också. Maja Stina ville inte ha det annorlunda. Hon hade aldrig ens tänkt på, att det kunde vara det. Loftet var henne kärt. Mången lördagskväll hade Janne suttit där i gluggöppningen på stegens öfversta pinne och raljerat med henne. Då hade hennes sinne varit så lätt som en svalas vinge, och kvittrande skratt halkat öfver hennes läppar.

På lördagskvällen i den veckan, som Erker

varit hos smedens, satt Maja Stina i gluggöppningen och sydde. Då hörde hon någon vika om stugknuten, och när hon såg ut, stod Anders nedanför stegen.

»Go' kväll, Maja Stina!» hälsade han.

»Go' kväll!» svarade Maja Stina och fortfor att sy.

Anders stod kvar nedanför stegen. Han höll händerna i byxfickorna och såg ut mot bygden, som om han grundat på något. Men så klef han upp för stegen och satte sig i gluggöppningen.

»Det är att ha brådtom, eftersom du sitter och syr så här sent på lördagskvällen,» sade han.

»Det både är och inte är,» svarade Maja Stina och trädde en ny tråd i den grofva nålen.

»Låt det då vara för i kväll! Jag ville, att vi skulle språkas vid litet, du och jag, och göra upp, huru vi skola ha det. Det ligger hundra alnar blångarnstyg i Storgården och väntar på dig.»

»Du skall inte tala så, Anders. Du vet, att jag aldrig kommer till Storgården.»

»Det man brukar säga aldrig om, det sker

alltid, sade mor min i lifstiden. Tänk, Maja Stina, om du ändå skulle komma dit.»

»Vet du, Anders, jag har hållt dig för en likre karl än att springa efter en jänta, som inte vill ha dig. Hvarför tar du inte Per Ers' Anna Greta? Med henne får du en hemmansdel, och hon är glad vid dig.»

»Per Ers' Anna Greta får hin ta och hennes åttondelshemman också. Storgårds-Anders behöfver inte gifta sig till någon hemmansdel, han, det har han förut.»

Han tog af sig hatten och kastade den inåt loftet. Den föll ner på Maja Stinas bädd.

»Det är dig, Maja Stina, jag vill ha och dig skall jag också ha.» Han makade sig inåt loftet en smula närmare intill henne.

Men Maja Stina sträckte ut sin hand och grep hatten samt slungade den utför stegen.

»På det sättet kommer du själf ner, Anders, om . . .»

Men Anders var redan inne på loftet, och han satte sig på den blåmålade kistan.

»Nu kan du komma, Maja Stina. Ser du inte, att jag väntar på dig?»

Maja Stina insåg, att det var inte så lätt

att få Anders ned för stegen, som det var att få hans hatt dit ned, och därför tänkte hon att själf gå sin väg.

När Anders såg, att hon ämnade gå, grep han tag i hennes kjol och fick henne fram till sig.

»Skulle du inte kunna vara litet glad vid mig ändå, Maja Stina,» bad han. »Ser du, jag kan inte vara glad i någon annan än dig. Jag känner det härinne, som om jag inte kunde lefva, om jag inte får dig. Det skulle gå som ett huj allting, ingenting skulle vara svårt, om jag bara visste, att jag hade dig, Maja Stina, i stugan min. Allt, hvad du kan önska dig, skulle bli ditt, det är jag man att lofva dig. Det skulle bli ett bröllop, som skulle heta duga; hemma i Storgården skulle det stå, och kyrkbrud skulle du bli. Maken till bröllop skulle man inte ha sett i mannaminne.»

Maja Stina började gråta, inte häftigt och snyftande utan stilla, liksom dröjande. Tårarna kommo rullande långsamt utför hennes kinder, och de dröjde tunga och glänsande i hennes ögonhår.

»Det kan inte så bli, Anders,» sade hon.

»Jag förstår nog, att det är mycket du bjuder mig, och att det skulle bli goda dagar för mig på Storgården, men jag kan inte ändå, jag orkar inte ens tänka på det. Jag har blifvit så innerligt led åt alltsammans, jag vill ingenting nu mer — bara dö.»

»Jag vet nog, hur det är fatt med dig, Maja Stina,» sade Anders med vek stämma. »Det är Janne, som går igen i dina tankar, du har inte hunnit glömma honom än. När du gjort det en gång, när han inte sitter därinne och pinar dig längre, då vill du lefva, skall du få se, och då är det allt bättre för dig att sitta som mor på Storgården än att släpa för brödbitarna i en backstuga.»

»Men jag vill inte lefva, då Janne inte lefver. Honom höll jag kär.»

»Älskogstankar hinna inte fram till död man. Vår herre ber oss älska de lefvande. — Maja Stina, gif mig dina älskogstankar! Du skall inte bli olönad. Jag kan gifva dig mer, än Janne någonsin kunnat gifva dig. Det är väl inte så stor konst att ta emot, bara ta emot, när jag vill ge dig.»

Här afbröts Anders i sitt tal af en gäll

hvissling och skratt och sorl af röster. Det var en skara pojkar, som i kvällen drogo förbi smedens stuga.

»Där ligger en hatt nedanför stegen. Låt oss se, hvems det är!» hördes en af dem säga.

»Det är Anders' i Storgården. Han är på loftet hos Maja Stina,» sade en annan, halft hviskande.

»Kasta in hatten till dem!» sade en tredje.

»Nej, hundingen,» sade den första. »Kom, pojkar, så ta vi hatten med oss.»

Anders tänkte inte ett ögonblick på att gå ned för stegen och strida för sin hatt. Han tyckte om, att folk hade sett honom hålla till hos Maja Stina. Hatten skulle han nog få igen. Det skulle inte göra honom något att gå hem utan hatt.

Skaran försvann, och det blef tyst utanför smedens stuga.

»De togo din hatt, Anders. Skall du inte springa efter dem?» frågade Maja Stina. Hon ville, att han skulle gå.

»De fingo ta den. Anders i Storgården kan köpa sig en ny,» blef det svar hon fick.

Maja Stina vände sig om. Innan Anders

hann se det, var hon på stegen och i ett nu nere på marken.

»Adjö med dig, Anders!» ropade hon. »Kläm till luckan för loftet, när du går!»

Men Anders var redan på stegen, och när Maja Stina kom till stugdörren, hann han upp henne.

»Du behöfver inte gå in i stugan, du kan gå upp på loftet och lägga dig,» sade han halft betänksamt. »Jag går hemåt nu. — Folk kommer att prata om oss, förstår du, men bröllop få de inte, förrän höanden har varit. Men då skola de få storkalas, ty då blir smedens Maja Stina mor i Storgården. — Jag förstår nu, att jag var för tidigt ute. I höanden kommer jag tillbaka. Adjö med dig, Maja Stina!»

Han gaf henne en kärlig blick, men han tog henne ej i hand.

»Det lönar inte mödan för dig, Anders, att komma tillbaka,» svarade Maja Stina.

Anders aktade ej därpå; han gick, smågnolande för sig själf, bort från gården. Han gick en bit nedåt vägen. Men så vek han af inåt skogen, och där kastade han sig ned i gräset vid sidan af ett gammalt pörte. Det var inte för att njuta

af sommarnattens fägring, som han stannade i skogen. Han ville spara med att gå hem, tills han var säker på att inte möta någon. Folk skulle inte få se, att han kom före midnatt och utan hatt från loftet, där Maja Stina bodde.

När Anders gått, gick Maja Stina uppför stegen till loftet och sköt igen luckan efter sig. I dunklet däruppe tog hon af sig kläderna och kröp ner i sin bädd. Hon kände sig så beklämd. Det var, som om något packat sig samman midt i hennes bröst, och det ville inte gå bort. Hon hörde, att far och mor talade nere i stugan. De hade säkert vaktat på henne och sett, att Anders varit däruppe på loftet. De voro säkert glada däråt, tänkte hon, och trodde, att allt skulle bli bra nu. Hon tyckte synd om dem. Hon visste, huru glada de skulle bli, om hon ville ta Anders — mor hade ju rent af fällt tårar för hennes skull. Men hon kunde det inte ändå, kunde inte. Hon läste sin aftonbön, och sedan somnade hon. På morgonsidan, vid tretiden ungefär, vaknade hon af, att luckan till loftet rycktes upp, och något slungades in och föll ned i hennes bädd. Hon hörde någon rusa ned för stegen, hörde fnissningar och skratt

där utanför. Hon satte sig upp för att se, hvad det var, som slungats in till henne. Det var en hatt. Hon förstod, att det var Anders', och att pojkarna af okynne kastat in den. Den var tillpyntad med halmstrån och hönsfjädrar, och inuti hatten hade de strukit tjära. Hon kastade den ifrån sig, långt inåt vrån. En het rodnad brände på hennes kinder.

Man skrattade och väsnades därute och hyssjade åt hvarandra. Men Maja Stina höll händerna för sina öron för att slippa höra dem. Så blef det med ens tyst, och hon förstod, att de hade gått. Hon låg och harmade sig öfver, att hon ej kastat ut hatten igen och bedt dem bära den till Storgården, där Anders var. Det hade varit bättre för henne, om hon så gjort. Vid fyratiden steg hon upp och klädde sig. När hon öppnade luckan till loftet för att gå ned, såg hon, att stegen var borta. Harmens rodnad brände åter hennes ansikte. Inte så mycket för att stegen var borta — det var inte värst långt ned till marken, det gick som en dans för Maja Stina att hoppa ner — utan därför att folk skulle komma att prata om henne i bygden.

När hon kom in i stugan, höll modern på att göra upp eld i spisen. Fadern satt i skjortärmarna vid bordsändan. De talade om, hur pojkarna väsnats där utanför, och att de tagit bort stegen till loftet. Gumman skrattade ett gnäggande skratt. Hon var så innerligt nöjd. Hon hade sett Anders på kvällen gå upp på loftet, och när hon somnade, var han ännu där. Hon talade vänligt till Maja Stina och skrattade efter allt hvad hon sade. Men Maja Stina skrattade inte. Hon gjorde sina sysslor tyst, nästan drömmande och kände det, som om hon ville gråta åt alltsammans.

Så gick en tid bortåt, utan att Anders lät höra af sig. Ett par söndagar hade hon sett honom på kyrkvallen, men hon hade gripit hårdt om psalmboken och gått honom förbi utan att se upp. I bygden pratades om, att Storgårds-Anders friade till smedens Maja Stina. Per Ers' Anna Greta sade, att Maja Stina förhäxat honom. Hon visste, att Maja Stina bjudit Anders på en dryck, och efter den betan var han som besatt af henne. Det var trolltyg med i spelet, det var alltihop.

När Maja Stina stod framför elden i smedjan,

och modern var ensam hemma i stugan, kommo grannkvinnorna, den ena efter den andra, och alla frågade, om det var sant, det folk pratade, att de skulle få Anders i Storgården till måg där hos smedens. Då log gumman och försäkrade, att det var då ingen osanning. Där hade varit böneman, Gryksbo Erker hade varit där två gånger, och Anders själf hade också varit där och talat med flickan. Men när bröllopet skulle stå, kunde hon ej lämna besked om ännu. Och grannkvinnorna menade på, att Maja Stina kunde tacka sin skapare för att Janne gick åt. Storgårds-Anders var något att få, det.

Maja Stina visste, att det pratades om henne, men hon brydde sig ej stort därom. Hon gick ej med ungdomen ut om kvällarna, som hon förr brukat, och i dansen kring majstången vid midsommarvakan fanns hon ej med. Hon tyckte bäst om att sitta ensam på loftet och se ut öfver skogen. Hon grät inte mer som förr. Endast då hon tog fram psalmboken och såg på den lilla teckningen på pärmen, kommo tårarna fram. Hon tyckte, att det var så länge sedan Janne lefde och gjorde den där ritningen till

deras stuga, att hon nästan svindlade vid tanken därpå. Hon hade blifvit gammal, tyckte hon, psalmboken och hon voro gamla nu, och för länge, länge sedan, innan Janne drog ut i kriget, då var hon ung. Allt var så annorlunda då, så annorlunda, som om det varit i en annan värld. Hon var så trött nu. Hon ville somna och dö och komma åter till den där världen, där Janne och hon lefvat för länge, länge sedan, där det hade varit så ljust och så lätt att lefva.

*

I höanden kom Anders i Storgården till smedens stuga. Det var nu mer än en månad, sedan han sist var där. Denna gång gick han direkt in i stugan, där smeden och hans hustru och Maja Stina sutto. Det var en söndagseftermiddag. Anders hälsade sitt god afton, och gumman torkade genast af en stol med sitt förkläde och bad honom sitta. Det kom en sådan ifver och rörlighet öfver henne. Man talade om vädret först. Det var ett betydligt godt bärgningsväder, sol och vind på samma gång. Där i Storgården hade de redan börjat köra in höet, och om vädret stod i sig, skulle de nog

till torsdagen ha allt inne. Skörden hade också blifvit makalös god. Omkring femton lass mer hö i år än i fjol trodde Anders att de skulle få.

»Jestanes, det är något till rar mark till Storgården, det måtte en väl veta,» sade gumman, vaggande fram och åter där hon satt på spiskanten.

Anders svarade ingenting därpå. Han satt framåtböjd och rullade hatten mellan sina fingrar.

»Det skulle passa att ställa till bröllop sedan, vid tiden då hafren är skuren,» sade han långsamt. »Det blir nytändning nu i veckan, i torsdagsdygnet tror jag, och därför vore det väl bäst att ställa till med lysning om söndag. Det blir allt väl sent att spara till nästa nytändning.»

»Visst gör det det,» kom det från spisen, »visst gör det det. Jestanes! Sa' jag inte nyss till far, 'ska' vi inte ha nytändning i veckan,' sa' jag. Och far tog ner almanackan från spiken och läste. 'Du har rätt mor,' sa' han, 'i torsdagsdygnet ha vi nytändning,' sa' han. Ja, jag säger det, säger det,» fortfor hon, gnällande. »Det vore allt riktigt passligt det, lysning i ljusaste nytändning.»

Men Anders gaf ej stort akt på hvad gumman

sade, han såg bort mot väfstolsbrädet, där Maja Stina satt. Hon var blek. Halsduken var uppknuten och blottade hennes hals. En solstråle glittrade i hennes hår och kom det att glänsa som guld.

»Jag har ju sagt, att jag inte vill gifta mig. Du, Anders, vet det, och far och mor veta det också.»

Hennes blick var klar och mörk, då hon såg upp.

»Å, visst vill du, visst vill du,» började gumman, och i sin ifver tog hon kvasten och började sopa i spisen, fastän där ej fanns något att sopa upp. »Var inte dum nu, Maja Stina! Det blir något till rart för dig att sitta på Storgården. Så bra har jag fälle aldrig i mitt lif haft.»

»Ja, det är något till skillnad, det,» sade smeden.

»Se, hon har varit liksom litet afsigkommen,» sade gumman, vänd till Anders, »men tocke ger sig. Hm — det blir allt så bra, hon är inte tocken annars, nej då. Det blir allt så bra, så bra.»

»Far, låt mig slippa det!»

Maja Stina såg på fadern.

»Å, det kan du väl veta vore galet att säga nej till en sådan friare,» svarade fadern.

»Och folk pratar om det, det vet du väl,» sade gumman. »Det skulle bli till skratt allt-ihop. Alla veta ju, att Anders gått här och friat till dig. De skulle tro, att vi vore galna här i stugan allihop. Det vore en skam öfver dig, flicka.»

»De må skratta. Jag vill inte gifta mig.»

Maja Stina steg upp från väfstolsbrädet och gick ut ur stugan. — Det blef tyst ett ögonblick.

»Hon tycks inte vara med på det,» sade Anders, tummande sin hatt.

»Hon är det nog,» svarade smeden. »Kvinnfolken ha så många sätt. Det är inte att fästa sig vid. Det är så godt att tänka på lysning till om söndag då. — Skall du, mor, gifva oss något till supen! Flaskan är inte full, ser jag, men om söndag skall hon allt bli det.»

Han satte en brännvinsflaska med Gustaf III:s namn på bordet, och gumman satte fram smör och ost och bröd. Anders fick en stor sup, och fastän flaskan ej var full, hann brännvinet till till en andra och tredje sup också.

Under tiden pratade gumman, och gubben flikade in ett ord här och där. Anders var tyst. När han satte glaset efter tredje supen på bordet, sade han:

»Vi få följas åt till prästen om fredag då?»

»Ja, det vare då sagdt,» sade smeden. »Det är jag, som är hennes giftoman och som ger löftet.»

Anders steg upp. Det var hett i stugan, och brännvinet brände. Han tog smeden i hand och gumman också, och så gick han. När han kom ut, såg han sig om efter Maja Stina. Så fick han syn på henne. Hon satt på en sten en bit från stugan i skuggan af en björk. Han gick dit och satte sig bredvid henne på stenen. Det luktade brännvin af honom, och hon makade sig åt sidan.

»Nej, pass,» sade Anders. »Det blir att sitta stilla nu.» Hans starka arm lades omkring hennes midja och höll henne fast. »Du är min jänta nu, Maja Stina, och om söndag lyser det för oss. Nu är det aftaladt med far och mor din, och nu lär det allt bli, som det är sagdt.»

»Och du är inte likre karl, Anders, än att du tar en jänta, som inte vill ha dig.»

»Å, hundingen, du vill nog. Det skall då ingen kunna säga, att Storgårds-Anders inte fick den jänta han ville ha.»

»Om du visste, så innerligen led jag är vid dig, Anders, så skulle du inte gitta se efter mig en gång. Det är skam att ta den, som säger nej.»

»Skam, säger du. Å, hundingen heller! Det vore skam om här inte skulle bli bröllop af. Det är alltihop. Se nu hit och se litet glad ut! Det är väl inte så illa, som det låter. Du envisas bara för att jag skall hänga litet mer efter dig, kantänka. Töserna ha så många knep för sig. Här behöfs det inga konster, skall jag säga dig. Min skall du bli, kosta hvad det vill. Anders i Storgården stiger inte tillbaka, han.»

Hon sköt honom litet åt sidan. Hon gjorde det varsamt och lätt, därför gjorde han intet motstånd. Hon blef lös från hans arm, och hon reste sig upp. Hon såg lång och rank ut; allt det fylliga i hennes figur hade försvunnit. Pupillerna i hennes stora ögon vidgade sig och mörknade.

»Det säger jag dig, Anders, jag vill inte gifta mig med dig, och jag gör det inte heller. Skam

åt dig, om du går till prästen, då du vet, att jag inte vill.»

Hon vände sig om och gick sin väg. Hon visste inte först, hvart hon skulle gå, hon ville inte gå hem och inte heller bort. Hon följde vägen en bit, men där kom folk, och så tog hon en omväg genom skogen till sitt hem. Hon smög sig upp på loftet och stängde till luckan om sig. Så satte hon sig på den blåmålade kistan och brast i gråt. Hon ville tala vid någon, men hon hade ingen, som hon kunde tala vid. Då kom hon ihåg Gud, och så föll hon på knä framför kistan och bad. Orden voro inte många, men ur hennes hjärta trängde de som ett ångestskri: »Låt mig slippa det! Låt mig slippa det!» Hon hade gömt ansiktet i sitt förkläde, och det var vått af tårar. När hon reste sig upp, kände hon sig lugnare. Gud skulle nog hjälpa henne. Hon gick ned från loftet och in i stugan. Kvällssysslorna väntade. Gubben och gumman sade ej något till henne, men hon hörde, att de talade om, att kalfven, som de tänkt lägga på, skulle slaktas. Hälften kunde säljas, så hade de penningar till brännvin och malt; där skulle bryggas öl. Maja Stina blandade sig ej i deras

samtal. Hon visste nog, hvarför allt detta skulle ske, men hon brydde sig ej om, hvad de gjorde, hon hade fått för sig, att Gud skulle hjälpa henne. Hon tog stäfvan och gick till fähuset för att mjölka kon. När det var gjordt, hällde hon litet mjölk i ett ämbar och gaf kalfven. Det var en liten röd- och hvitrosig kalf med rundt hufvud och stora ögon. Hon strök honom öfver pannan, medan han drack den varma mjölken. »Stackare,» hviskade hon. »Du måste gifva ditt lif, du, och om det vore till någon lycka, till glädje eller välsignelse, men som det nu är, är det till sorg blott och till skam.»

Nästa dag behöfde inte Maja Stina gå till smedjan. Hon måste väfva ner väfven, ty väfstolen skulle ut ur stugan till söndagen. Gumman var vid det bästa humör. Hon småpratade hela tiden och skrattade åt allting, och oupphörligt såg hon bort till Maja Stina för att se, om inte också hon skrattade. Hon snurrade hit och dit i olika bestyr, än ute och än inne. Hon hade tagit fram laggkärlen till tätning vid brunnen och vindade dem fulla med vatten, och när hon kom in i stugan, lät hon spolrocken gå. Maja Stina gjorde inte så mycket väsen af sitt arbete.

Hon satt lugn i väfstolen och lät skytteln glida fram och åter utan någon synnerlig brådska. Hvad gjorde det henne, om väfstolen kom ut före söndagen eller ej. Folk tittade in. Och gumman var snar att berätta, att det skulle lysas på söndagen för Maja Stina och Anders i Storgården, och att kalfven skulle slaktas i veckan och malt föras hem från kvarnen till brygd, för se bondens i Storgården skulle dit på lyskalas på söndagen. »Jo, jo,» sade man. »Det duger att få en sådan måg till gården, det kan man godt släppa till kalfven för.» Och så såg man bort till Maja Stina och nickade, menande på, att hon hade gjort lycka, hon. Men Maja Stina satt tyst i väfstolen och undrade inom sig, på hvilket sätt Gud skulle hjälpa henne.

Och så bryggdes det i smedens stuga, så att det luktade vört vida omkring och kalfven fick gifva sitt lif, och när Maja Stina såg det ljusa, fina köttet, gjorde det henne ondt i sinnet. Hon önskade, att kalfven fått behålla sitt lif.

På fredagen kommo Anders i Storgården och far hans till smedens stuga. De hade helgdagskläderna på: långa, svarta rockar med

silfverhäkten och höga hattar. Det var kaffe och brännvin på bordet i smedens stuga, och gumman hade en rosig sidenduk om halsen. Smeden var i sina bästa kläder. Man skulle gå till prästen och taga ut lysning. Maja Stina var inte inne, hon var på loftet. Gumman gick ut och ropade på henne, men hon kom inte ner. Då gick smeden ut. Han klef uppför stegen och kom in på loftet. Där satt Maja Stina i sin hvardagströja på kistan sin och grät.

»Drag inte skam och vanära öfver oss, flicka,» sade han strängt. »Sätt en annan tröja på dig och kom ner tvärt! Det är inte du som bestämmer härvidlag.»

Han kände sig så myndig i dag. Det hade kommit öfver honom med helgdagskläderna han dragit på. Maja Stina såg inte upp och svarade inte ett ord.

»Jag menar, du har mist förståndet. Grina åt en sådan lycka och komma oss, gamla människor, att skämmas för din skull. Om det vore till slit och elände vi ville tvinga dig, men det är ju till ett sådant välstånd, att det är en ren lycka vid det. — Vill du, att jag skall hjälpa dig på med tröjan?»

Då reste Maja Stina sig upp. Hon torkade tårarna från sitt ansikte och började kläda om sig.

»Får jag följa med till prästen, far?»

Smeden stod på stegen, färdig att gå ned. Han vände sig om.

»Med till prästen, säger du? Nej, flicka, där har du ingenting att säga. Det är jag, som är din giftoman, det är jag, som bestämmer.»

Han tog ett par steg utför stegen, tog dem mer långsamt än han eljes skulle ha gjort. Så stannade han och vände sig om upp mot loftet.

»Om du kunde vara glad vid det, Maja Stina, så skulle Gud välsigna dig för den glädje du gör dina gamla föräldrar. Det skulle inte bli dig olönadt.»

Maja Stina kom ner från loftet och följde fadern in i stugan. Hon tog bonden i Storgården i hand och Anders också. Hon såg så blid och stilla ut, och det låg någonting så vackert öfver hennes ansikte, att Anders rent af höll på att glömma att hälla brännvin i sitt kaffe. Hon satte sig på väfstolsbrädet, och Anders ställde sig bredvid. Han tog fram ett paket, inlagdt i en blårutig näsduk, och virade upp

det. Det var en hufvudduk, och det frasade mellan hans fingrar, ty det var renaste siden. Gumman satt på spiskanten och språkade med storgårdsbonden, men hon hade sina ögon åt väfstolen till. Jestanes, hvad hon såg belåten ut!

»Det var den grannaste jag såg, Maja Stina,» sade Anders i låg ton. »Och här har du psalmbok och evangeliebok. Jag har bedt klockarn skrifva ditt namn i dem. Se, här står det.» Han öppnade psalmboken och visade henne, hvad där stod skrifvet: Maja Stina Karls-Dotter är rätta Egaren til denna bok, Som hon fått som Fästegåfva af Anders Persson i Storgården Fliksta by.

Maja Stinas ögon vidgade sig och blefvo mörka. Hon kunde inte läsa skrifvet, men hon såg det skrifna, och Anders läste det högt för för henne. Hon blef rädd. Hon hade respekt för allt, som var skrifvet, och tänkte, att det kanske inte kunde bli om intet nu. Hon tog inte emot boken och inte hufvudduken heller, utan Anders lade både bok och duk på väfven bredvid henne. Men så lyfte hon sina ögon emot honom, så blidt hade hon aldrig sett på honom förr.

»Du skulle inte ge tockna grannlåter åt en så'n stackare, som jag är.»

Blicken gled från Anders ned på den brokiga sidenduken. Hon hade aldrig sett en så grann duk. Anders makade sig litet närmare. Han såg helt belåten ut.

»Det är ingenting för grant åt den, som skall bli mor på Storgården,» hviskade han. Han tänkte på, hur den blommiga sidenduken i sirliga veck skulle sluta sig omkring Maja Stinas ansikte, och hur kvinnfolken skulle afundas henne den granna duken och pojkarna afundas honom, ty Maja Stina var bygdens vackraste tös.

Bonden i Storgården gjorde uppbrott. »Det är tid på att gå till prästen nu,» sade han. Smeden tog sin stora hatt, som en gång varit fars hans, och så gingo de, smeden, bonden i Storgården och Anders, till prästen för att taga ut lysning. Smeden kände sig helt styf, där han gick i sina helgdagskläder i sällskap med storgårdsbönderna. Öfverallt i stugdörrarna och i fönstren såg man efter dem. Alla visste, i hvad ärende de voro ute.

Hemma i stugan satt Maja Stina i väfstolen

igen. I kvällningen skulle den ut, och stugan göras ren. Tunga föllo slagen, det var ingen snabb, munter takt, och ändå var där mycket kvar utaf väfven ännu. Vid middagstiden kom smeden hem. Han tog af sig den långa, svarta rocken, men helgdagsminen behöll han dagen ut, och inte gick han till sitt arbete. Han stod på backen och såg sig omkring och språkade med grannarna, då någon syntes till, som om det rent af varit söndag.

Efter kvällsvarden togs väfven ner, och väfstolen bars ut i boden. Den hade inte varit ute ur stugan på åratal. Väl hade där kunnat väfvas ett kvarter till eller så, men hvad gjorde det gumman, om häfsingarna den här gången blefvo långa.

På söndagen brann elden i spisen dagen lång i smedens stuga, och stora järngrytor trängdes bredvid hvarandra. Till middagen kommo storgårdsbondens, och det var löf strött öfver golfvet och duk på bordet, och brännvinsflaskan var fylld till yttersta rand och ölstånkan också, och stora fat med kött och fläsk och jordpäron sattes fram. Karlarna sutto till bords, och kvinnfolken sutto här och där efter väg-

garna. Maja Stina hade mycket att syssla med. Elden hade färgat hennes kinder röda, och hennes hår föll krusigt ned mot öronen. Anders' blickar följde henne, där hon sysslade vid spisen eller bordet, men ej ett ord växlades emellan dem. Och det var, som det skulle vara. Efter middagen gingo karlarna ut och satte sig i gräset utanför stugan. Grannarna kommo till, den ena efter den andra, och kaffekitteln tömdes gång på gång där inne i stugan. Det var ett sorl af röster. Anders låg därute i gräset och Maja Stina stod därinne i stugan framför elden. Mot kvällningen troppade grannarna af, hvar och en till sitt och sina sysslor, i synnerhet kvinnfolken. Några af karlarna sutto ännu kvar utanför stugan. Så sattes aftonvard på bordet, och brännvinsflaskan fylldes för andra gången och gick laget rundt. Från Storgården hade kommit en ostkaka som förning, och den prunkade nu midt på bordet. Efter aftonvarden gingo storgårdsbondens från smedens stuga. Förplägningen hade varit sådan, att stegen voro osäkra. Smeden själf satt inte rätt på stolen, och när han inte talade, sjöng han, ty han hade kommit i den stämningen, att han inte kunde

tiga. Gumman var glad. Allt var, som det skulle vara, tyckte hon. När Maja Stina diskat kärlen, gick hon upp på loftet. Hon tryckte haken fast på luckan, och så lade hon sig. Hon var trött, och hon somnade ifrån sin aftonbön. Allt sedan middagen hade det legat som en tyngd öfver henne, att prästen nu hade lyst för dem, och hon undrade, hvarför Gud inte hade hindrat det, och på hvilket sätt han nu skulle kunna hjälpa henne. Kanske att hon fick dö före bröllopet, tänkte hon, eller kanske Anders. Janne hade ju dött, och kalfven var slaktad. Hvem skulle den tredje bli?

*

I Storgården var brådska och stök. Man rustade till bröllop, och i bygden rundt omkring talades därom. Det hade lyst två gånger, och på torsdagen efter tredje lysningen skulle bröllopet stå. Anders hade redan varit hos prästen, ty det skulle bli kyrkbröllop, och så skulle Maja Stina ha kyrkans guldkrona. Det kostade Anders två riksdaler, men guldkronan skulle hon ha. Under allt detta gick Maja Stina tyst omkring och väntade, att Gud skulle med

ett under tillintetgöra alltsammans. Dag lades till dag, men undret kom inte. —

En dag hade Maja Stina varit till herrgården i ett ärende, och då hade hon råkat herr Erik. Han hade själf suttit i kyrkan och hört lysningen, och han hade undrat öfver, att Maja Stina så fort kunnat glömma Janne. Nu följde han henne en bit på vägen, och då fick han veta, huru sakerna stodo.

»Stackars Maja Stina! Det var illa för dig, allt detta,» sade han.

»Tror inte herr Erik, att Gud kan hjälpa mig från det?» frågade hon.

»Nog kan han förstås,» sade fänriken. »Men det är inte godt att förstå sig på Gud. Han hade ju kunnat hjälpt finnarne också, men det gjorde han inte, det var ryssarne han hjälpte; och nu tycks han stå på Anders' sida.»

Maja Stina torkade sina ögon. Hennes tro på Guds hjälp höll på att vackla, och om den brast, hade hon intet att hålla till sig. — Vid vägmärket skildes hon från herr Erik. — — —

Maja Stina hade tvättat sina kläder och hängt dem på tork. Det var på tisdagen före bröllopet. Hon var sysselsatt med att taga ner

de torkade kläderna för att kafla dem. Modern var till Storgården, hon gjorde sig numera ärenden dit hvarje dag, och fadern var i smedjan. När hon vände sig om, fick hon se herr Erik komma på gångstigen, som ledde förbi stugan. Han kom fram till Maja Stina och hälsade på henne.

»Nå, har Gud låtit höra af sig?» frågade han.

»Nej, det har inte händt något ännu.»

Maja Stina hade famnen full med kläder, och hennes armar voro bara. Ansiktet gömdes i klädhopen, och så snyftade hon af gråt. Fänriken kände medlidande med henne, och han följde henne in i stugan. Han satte sig vid bordsändan, och hon tog itu med kläderna och började kafla dem. Herr Erik satt länge i stugan och talade med Maja Stina. När han steg upp och gick, voro tårarna borta från hennes kinder, och hennes blick var stor och undrande. Kafveldonet stod stilla på sätet, och hon satt bredvid med händerna hoplagda i sitt knä.

— — — — — — — — — — — — — — —

På torsdagsmorgonen stod solen blodröd i öster. »Det blir regn i dag,» sade man till hvarandra i stugorna. »Aftonrödt gör klar natt;

morgonrödt gör våt hatt. Jo, jo, smedens Maja Stina får nog regn i sin brudkrona. Regn i brudkronan bådar för pengar, det, och det kan man då veta, att det inte kommer att tryta för den, som blir mor i Storgården.» »Pengar,» sade en gammal gumma, som tyckte sig veta mer än alla andra, därför att hon varit med längre än de flesta, »de penningar, som det regnar för i brudkronan, bli våta, det är då visst och sant. Tårar blir det, tårar. Lyckan speglar sig inte i hvarken tårar eller guld.»

Man tänkte inte på stort annat, än att det skulle bli bröllop i Storgården den dagen. De, som inte voro bjudna, skulle ut som knutgubbar. Med skulle alla vara.

Då Maja Stina vaknade på morgonen och sköt upp luckan till loftet, föll solljuset rödt och hemskt öfver henne. Hon stirrade på det med mörka, torra ögon, och hon ryste. I dag skulle det ske. — Efter frukosten satte hon helgdagskläderna på, och så följde hon föräldrarna till bröllopsgården. Smeden tog vägen genom hagen för att hinna först fram och anmäla, att bruden var på väg dit. Morgonrodnaden var försvunnen, och solen kastade sitt

ljus från klarblå himmel, då Maja Stina gick till sitt nya hem för att kläda sig till brud. Solljuset glittrade och lyste öfver gångstigen. Det tittade in i vecken på hennes randiga kjol och lyste öfver knytet, som hon höll under sin arm. Men hon märkte det ej ens, kände ej de varma strålarna. Hon gick tyst bakom modern och kunde inte riktigt fatta, att hon gick till Storgården för att kläda sig till brud. Med hvarje steg närmade hon sig detta, som hon ville undvika. Hon ville stanna, dröja litet, men modern tycktes ha brådtom. Så stannade hon plötsligt. Hennes bröst häfde sig i en tung suck.

»Mor, jag kan det inte.»

Modern vände sig om. Hon var röd och varm.

»Se så, flicka, kom nu! Det brådskar, skall jag säga dig. Tacka du Gud, att du får ta dessa välsignade steg. Jag har slitit och släpat i hela mitt lif. Man blir klarögd af sådant, skall jag säga dig, man ser smulorna, som Gud kastar i ens väg, och man lär sig att taga upp dem och tacka för hvad man får. Att du kommer till välstånd är ingen olycka, flicka. När

du blir så gammal, som jag är, skall du nog förstå det.»

Hon påskyndade sina steg, och Maja Stina följde henne. De kommo upp på landsvägen, och där låg Storgården, solbelyst, framför dem. Det var en lång, grå stuga med spåntak, och fähuset, bodarna och lidret inhägnade gården. Vid porten, som ledde in till gården, och vid förstugudörren hade man rest upp bågar af björklöf. Vid lidret hejdade gumman sig: hon ville att Maja Stina skulle komma före henne in på gården. Folk sprungo om hvarandra mellan stugan och boden, och på trappstenen stodo smeden och Anders. När Maja Stina trädde genom porten in på gården, steg Anders ned från stenen och gick emot henne. När de möttes, drog han handen ur byxfickan och sträckte den emot henne.

»Ja, nu blir det att hälsa dig välkommen till Storgården,» sade han litet drygt, men hans ögon lyste af tillfredsställelse.

Maja Stina såg inte upp. Det gick en skälfning öfver hennes läppar, där hon stod midt på den gräsbevuxna gården med knytet under sin arm. Gumman kom nu först in på

gården. Hon hade dröjt litet i lidret. En silfverpenning hade hon kastat efter dottern, då hon steg in på gården och kors hade hon ritat både härs och tvärs. Hon trodde sig kunna utverka lycka åt sin dotter därmed. Nu kom hon, leende och glad, fram till Anders och hälsade. Hon hade bröllopsstämning med sig. Man gick in i stugan. Där var renskuradt och löf strödt öfver golfvet. Kokmor höll till i brygghuset. Att det blef lång väg att gå med de tunga matfaten, hade man ej tid att tänka på. Prästfrun, som skulle kläda bruden, var redan kommen. Hon hade nyss druckit kaffe, men nu måste hon dricka om igen med bruden och hennes mor. Efter kaffet gingo de in i den andra stugan, och där kläddes Maja Stina till brud. Prästfrun kunde inte förstå, hvarför hon inte var glad. Inte gick det an att se så sorgsen ut under brudkronan, menade hon på. Men det lyckades inte för prästfrun att få bruden glad. Ur hennes stora, mörka ögon lyste underliga tankar fram. Men man kunde inte bli rätt klok på, hvad hon tänkte. Glitter och grannlåt fästes på hennes bröst, kring hennes hals och hennes midja. Det var pärlor så stora

och klara, att hon kunde spegla sitt sorgsna ansikte i dem. Det var spetsar i sirliga mönster och band med rosor och blad i alla världens färger. I en ask på bordet låg brudkronan, och solstrålarna tittade in genom de små, blyinfattade fönsterrutorna och lade sig, värmande, öfver det kalla guldet. Några barn stodo i ett hörn nere vid dörren och stirrade på grannlåterna. Klockan var tio på dagen, då kronan fästes på Maja Stinas hufvud. Då prästfrun tog upp kronan ur asken, gledo solstrålarna undan, och det mulnade i en hast. Det blef så mörkt i stugan, där bruden satt, att barnen makade sig förskräckta fram ur sitt hörn. Klockan tolf kommo bröllopsgästerna. I hvardagsstugan voro stora bord dukade med förplägning, och sorlet af röster trängde in till bruden. Kvinnfolken kommo in till henne, den ena efter den andra. De vojade sig öfver den myckna grannlåten, och somliga af dem sträckte ut sina händer och kände på banden, på spetsarna och pärlorna.

Maja Stinas tinningar bultade. Kronan kändes tung; hon hade haft den på sitt hufvud i mer än två timmar. Det började regna, ett

tungt, stridt regn, som sköljde fönsterrutorna. »Jo, jo,» sade man, »det bådar för pengar det här.» Maja Stinas mor satt på en bänk vid långväggen. Hon hade en rosig duk öfver axlarna. Den var lagd i kors öfver bröstet och hopfäst med en stor mässingsnål. Hon vaggade fram och åter, och hennes små, mörka ögon lyste af belåtenhet.

Så öppnades dörren, och Anders steg in. Han var klädd i lång rock, hophäktad till midjan med silfverhäkten, och öfver den uppstående rockkragen bar han en hvit, spetskantad sådan. Han gick fram till bruden, och Maja Stina visste, att brudgummen var den enda, som bruden skulle resa sig för, sedan brudstassen kommit på, innan vigseln var läst. Han sade ej något, han tog blott brudens hand och ledde henne ut ur stugan, och gästerna trängde sig i hopar omkring dem. Regnet hade upphört, men marken var genomvåt. En förspänd kärra stod vid stugdörren, i den skulle bruden åka. Brudgummen hjälpte henne upp i kärran, och så tog smeden plats vid hennes sida, medan brudgummen åkte i en annan kärra tillsammans med sin far. En speleman stod vid portlidret

och lät sin stråke glida lustelig öfver strängarna, då bröllopståget körde ut. Det var en lång rad med åkdon, mest grofva arbetsvagnar, öfverfyllda af folk. Tåget slutade med en skara gående: män i höga hattar och kvinnor med kjolarna uppvikta till midjorna, så att de smala, hvita kjolskoningarna bjärt stucko af mot de mörka klädningarna. Det var kort väg till kyrkan, och man åkte i gående hela vägen. Vid kyrkstallarna steg man ur sina åkdon, och så tågade man in i kyrkan. Brud och brudgum gingo hand i hand genom stora gången fram till altaret, där prästen väntade. En psalm sjöngs, och så vidtog vigseln. Men när prästen framställde sin fråga till bruden, om hon ville hafva brudgummen till sin äkta man, höjde hon sitt sänkta hufvud och svarade nej. Det blef en sådan dödstystnad i kyrkan, endast från kvinnfolkssidan hördes några enstaka »jesses», eljes inte ett ljud. Prästen blef också till en början tyst, men så höjde han sin röst och framställde för andra gången sin fråga. Men Maja Stina höll sitt hufvud högt och svarade för andra gången nej. Då slog prästen ihop boken och lämnade altaret. Ingen rörde sig

från sin plats, ingen svimmade, ingen sade något. Tystnaden var pinsam. Prästen hade gått in i sakristian, och nu kom kyrkvaktaren ut och sade till brudfolket, att prästen ville tala vid dem. Maja Stina vände sig först om och gick mot sakristian. Anders följde långsamt efter. Prästen satt vid ett bord i sakristian. Han såg sträng ut.

»Hvarför låter du det gå så långt, flicka, att du först vid altaret kommer med ditt nej?» frågade han med skarp stämma.

»Jag har aldrig sagt ja till det,» svarade Maja Stina, litet skrämd, »och jag kunde inte ljuga inför Guds altare.»

Hon satte händerna för ansiktet och brast i gråt. Prästen steg upp från sin stol och bad henne sätta sig. Smeden och hans hustru hade kommit in, och bröllopsgästerna skockade sig utanför dörren. Prästen talade med sträng röst. Maja Stina fattade ej, hvad han sade. Det var ett sorl af röster, och utanför dörren hördes ett skratt. Det var Per Ers' Anna Greta, som skrattade. Då med ens hörde Maja Stina en klar stämma, som förde hennes talan. Det var den unge fänriken, som kommit in bland de

andra och som höjde sin röst till hennes försvar. Han sade, att de tvingat Maja Stina till detta giftermål, att hon sagt nej till både Anders och föräldrarna, men att de drifvit sin vilja igenom. Prästen frågade smeden om så var. Han svarade, att dottern hade inte varit så värst med på att gifta sig med Anders, men han hade trott, att det skulle gå öfver, när hon blef förståndigare. Det var ju rent af en lycka för henne att bli gift till Storgården. Och som han var hennes giftoman, var det väl han, som i första rummet bestämde.

»Nå, Anders, hvad har du att säga?» frågade prästen.

Anders hade hela tiden stått tyst bredvid stolen, på hvilken Maja Stina satt. Han såg bort till prästen och svarade:

»Hon har tagit emot både bok och hufvudduk som fästegåfva, och det kan väl vara så godt som ett ja.»

Prästen stod tveksam en stund. Så gick han fram till bruden och frågade:

»Hvarför vill du inte gifta dig med Anders?»

Maja Stina såg upp till honom. Hennes

ögon voro fyllda af tårar. Det blef tyst i sakristian, tyst bland folkhopen utanför.

»Jag har loft att vänta på Janne. Han är död, säga de, han blef skjuten i kriget, men jag vill ändå vänta på honom, vänta lifvet ut. I det andra lifvet vill jag säga honom det.»

»Det vare dig unnadt,» sade prästen med låg, innerlig stämma.

Han vände sig mot folkhopen och bad hvar och en gå hem till sitt. De hade samlats för att fira bröllop, sade han, men det skulle inte bli något bröllop af den gången. Gud hade annorlunda bestämt.

De gingo tysta ut ur kyrkan, undrande och bedragna på det stora bröllopskalaset, som de väntat sig. På kyrkvallen och utanför de små stallarna stannade de i grupper och talade om hvad som händt. Anders stod ännu kvar vid Maja Stinas stol, och smeden och hans hustru, som snyftade och snöt sig om hvartannat, dröjde ännu kvar i sakristian. Äfven herr Erik stod där nere vid dörren och talade med prästens fru.

»Låt oss gå härifrån!» sade prästen. »Det var en ledsam händelse detta. Du, Anders, får stå till ansvar härför. Då du visste, att Maja

Stina inte ville bli din hustru, skulle du ej ha tvingat henne därtill och drifvit saken till sin yttersta gräns. Och ni,» han vände sig till smeden och hans hustru, »hur kunnen I stå till svars inför edra samveten och inför Gud för ett sådant handlingssätt mot ert barn?»

»Hon förstår inte sitt eget bästa, det är alltihop,» sade gumman, vaggande sin kropp af förtviflan och snytande sig i förklädet.

»Ja,» tillade smeden. »Och hon kommer att ångra sig, det är säkert. Så dum är man aldrig, att man inte till slut blir klok i det, som angår ens egen välfärd.»

»Ja, du kommer att ångra dig,» sade Anders, vänd till Maja Stina och med ögon blixtrande af vrede. »Men då må du veta, att dörren till Storgården är stängd för dig.»

Han släppte stolskarmen, som hans hand gripit om, och gick ut ur sakristian.

»Maja Stina får komma till herrgården,» sade nu prästens fru och lyfte kronan från hennes hufvud. »Herr Eriks mor har loft, att hon får komma nu genast, om hon vill.»

Pärlbanden, glittret och spetsarna togos bort, och så var Maja Stina fri igen. Hon reste sig

från stolen. Hennes ansikte var blekt, och hennes stora, mörka ögon höjde sig med en tacksam blick mot herr Erik.

»Kanske att du vill följa med oss hem till prästgården,» sade prästfrun, som tyckte synd om henne och fruktade, att föräldrarna skulle behandla henne illa.

Maja Stina tackade, och så följde hon med till prästgården. Smeden och hans hustru gingo hem till sin stuga. Anders hade redan farit hem.

Den dagen uträttades föga. Man stod i grupper utanför stugorna och talade om hvad som händt. I mannaminne hade slik händelse ej timat i den bygden.

*

Följande dag gick Maja Stina till herrgården, och där fick hon tjänst som inpiga. Hon gick tyst omkring och gjorde sina sysslor. Ingen kunde locka fram ett leende öfver hennes läppar. År kommo och år gingo, och hon blef alltjämt kvar på sin plats. Så småningom lärde hon sig att le igen, men glad såg man henne aldrig. Med åren gifte herr Erik sig, och då kom hon till hans hem i hufvudstaden. År 1835 öfvertog

herr Erik sin faders gård, och då återkom hon till hembygden. Hon var nu en blid och stilla kvinna på fyrtiofem år, och hennes hår var hvitt. Hennes ögon voro glänsande och mörka som förr, men blicken var ofta riktad mot fjärran, liksom väntade hon på någon. Hennes husbonde brukade säga, att hon aldrig varit så vacker, som sedan hennes hår blef hvitt. Hon skötte om barnen, herr Eriks barn, en lång rad, och muntra röster ropade på Maja Stina från morgon till kväll.

När det var tid och lägenhet, gick hon hem till föräldrarnas stuga, ty smeden och hans hustru lefde ännu. Hon togs väl emot af de gamla. Gumman tyckte, att dottern blifvit rent af som en herrskapsmänniska och krusade för henne. Allt, hvad Maja Stina kunde undvara af sin lön, förde hon med sig hem till föräldrarna. När hon i sommarkvällen sagt farväl till de gamla och återvände till herrgården, brukade hon stanna nedanför stegen och blicka upp till loftet, där Janne och hon suttit i lifvets soliga vår.

Anders såg hon ej mer. Han var död. Han hade gift sig med Per Ers' Anna Greta

och ett år efter sitt giftermål förolyckats vid gruskörning och funnit sin död i en grusgrop. Som det ej fanns några barn i äktenskapet och intet testamente var skrifvet, måste Anna Greta återvända till sitt åttondels hemman. Men sina vägar hade hon ändå till Storgården, tida och sent, och året efter sedan hon blef änka gifte hon sig med sin svärfar.

Då Maja Stina fyllt sitt femtiofjärde år, föll hon en dag och bröt sitt ena ben. Så kom där värk till, och hon fick svårt för att gå. Då kallades hon en dag in till sin husbonde, och så sade han, att det nu kanske var tid på att bygga den där stugan, som han lofvat Janne att han skulle bygga åt hans Maja Stina. Och när hon, rörd, tackade därför, frågade han, om hon hade boken kvar, där Janne ritat hennes stuga.

Å, skulle hon inte ha den kvar!

Hon måste gå efter boken, och herr Erik, som hon nu kallade kapten, sade, att efter den ritningen skulle hennes stuga byggas.

»Men hvar skulle den stå?»

Å, det visste kaptenen godt. I hagen fanns en plats, dit Maja Stina ofta plägade gå. Där skulle stugan stå.

Och så byggdes i hagen bland björk, lind och hägg en stuga åt Maja Stina. Den var så underlig, den lilla stugan, helt olik alla andra, och man undrade, hvarför den byggdes så. Från herrgården flyttades möbler och husgeråd till den lilla stugan. Hvita gardiner sattes upp för fönstren, mattor breddes på golfven och kärl och mat sattes in i skåpen. Alla hjälpte till, alla gåfvo, både stora och små. Den yngsta af kaptenens barnbarn lade sin vackra, hvita porslinskatt i hennes spegellåda. Allt skedde i tysthet. Maja Stina fick inte sätta sin fot i stugan, förrän allt var i ordning.

En solig sommareftermiddag flyttade Maja Stina in i sin stuga. Kaptenen och hans fru ledsagade henne dit. Dörren slogs upp. Å, hvad där var fint och rent och vackert! Blommor i fönstren, en munter brasa på spisen och kaffepannan ångande på sin trefot. Bordet var dukadt, och från alla vrår och gömslen kröpo tomtar fram, hälsande henne välkommen. Det var ungdomen på herrgården, som klädt sig till tomtar för att bereda Maja Stina glädje. Det blef skratt och glam och lyckönskningar,

och Maja Stina måste sitta i den stora, mjuka stolen, som de klädt med blommor.

Solen stod i väster. Genom den öppna stugdörren föll en ljus solstrimma liksom välsignande öfver Maja Stinas hvita hufvud.

Nu kom en tid af stillhet och ro. Maja Stina lefde lycklig och glad i sin stuga i flere år. När far hennes dog, tog hon modern till sig, men denna öfverlefde ej länge sin man. Och så var Maja Stina ensam igen.

En sommarmorgon i början af juli 1853 kom hon ner till herrgården och bad att få tala med kapten. Hon var nu en gumma på sextiotre år, men hennes rygg var inte böjd, och hennes ögon voro inte skumma. Hon fördes in i kaptenens rum, och han hälsade henne gladt sitt: »God morgon, Maja Stina! Hvad står nu på, eftersom du är så tidigt ute?»

Hon kom fram till skrifbordet, där kaptenen satt, och hennes ögon lyste med en underlig glans.

»Jag har liksom ett särskildt ärende i dag,» sade hon litet dröjande.

»Jaså. Och hvad skulle det vara?» sporde kaptenen.

»Jo, det är så, att jag ville tacka kaptenen för all godhet mot mig.»

»Å, Maja Stina, det har du gjort så många gånger, och du har egentligen ingenting att tacka mig för. — Men du är dig inte lik. Något måste ha händt. Hvad är det?»

»Jo, se, jag skall säga kapten, hvad det är. Första natten jag låg i min stuga drömde jag, att Janne kom till mig och sade, att han höll på att bygga en stuga åt oss, och den nionde skulle han komma och hämta mig. Det har varit den nionde många, många gånger sedan dess, utan att han kommit, men jag har ändå väntat för hvar gång. I dag är det den nionde igen. Och i morse vaknade jag af, att någon klappade på dörren tre gånger och tre slag för hvarje gång, just Jannes signal till mig, då han ville att jag skulle komma ut till honom. Jag skyndade att öppna dörren, men där fanns ingen människa. — Kanske att jag får dö i dag! Kanske att han kommer i dag! Jag tror det, och jag ville tacka kapten, innan jag dör.»

»Kära Maja Stina, du har ingenting att tacka mig för. Du gaf mig och mitt hus dina krafter under många år. Hvad du fått, har du ärligt

förtjänt. På ett ödesdigert sätt kom jag att inblandas i ditt lifs händelser. Först var det blott på lek, då min hand krånglade till Jannes enkla ritning till er stuga, och sedan blef det det fullaste allvar.»

Maja Stina stod som oberörd af kaptenens ord. Hennes blick var riktad förbi det närvarande, som om hon skådat den döde, som hon väntade på.

»Tack,» sade hon sakta men med en innerlighet, som var obeskriflig, och så gled hon ut genom dörren.

Kaptenen satt tillbakalutad i sin stol och såg efter henne. Han log stilla, men i sitt inre kände han sig rörd. Han sade ingenting om Maja Stinas besök till sina anhöriga, men hon gick inte ur hans tankar på hela dagen. Vid åttatiden på aftonen tog han sin lille dotterson med sig och gick till Maja Stinas stuga. Dörren stod öppen, och solen kastade sitt ljus öfver golfvet. Vid fönstret satt Maja Stina, och på bordet framför henne låg psalmboken, i hvilken Janne ritat deras stuga. Hon log, då kaptenen steg in, men hennes blick var skimrande och frånvarande.

»Jag ville bara höra, hur det stod till med dig, Maja Stina,» sade kaptenen.

»Jo tack,» svarade hon. »Jag mår bra. Ingenting har händt.»

»Nå, det gläder mig. Det var allt jag ville veta. Farväl med dig, Maja Stina!»

»Gud välsigne kapten!»

Kaptenen tog sin dottersons hand och lämnade stugan. Han var glad öfver att ingenting händt, och inom sig gjorde han några tysta reflexioner öfver kvinnornas lättrogenhet och anlag för mysticism. Vid hemkomsten omtalade han händelsen för sin fru.

Tidigt följande morgon kom trädgårdsmästaren in och berättade, att Maja Stina var död. Han hade på natten gått förbi hennes stuga, och eftersom dörren stod öppen, hade han tittat in och funnit henne död, sittande vid bordet med händerna hopknäppta om en psalmbok.

Läkaren, som kaptenen genast eftersände, förklarade, att hon dött af hjärtslag.

På *Albert Bonniers* förlag hafva förut utkommit af

MARGARETA:

Med eller mot sin natur.

En berättelse tillägnad Sveriges kvinnor. 3 kr.

»En god bok och en väl skrifven bok, som efterlämnar ett angenämt minne.» (Barometern.)

»En icke mindre underhållande än verkligen sund familjeläsning.» (Nya Verml. tidn.)

»Ett grepp ur lefvande lifvet. — Tonen och andan är varmt religiös.» (Hufvudstadsbladet.)

"Hvad furan förtäljde."

Berättelser. 2: 25.

»En god och sund läsning. — Ett varmt hjärta, en ädel uppfattning af lifvet, och en fin, angenäm berättarton.» (Posttidn.)

»En god bok, en sund bok. Modern skall ge den åt sina döttrar, fadern skall läsa den högt för de sina.» (Jämtlands Tidn.)

»Anbefalles som lämplig läsning i synnerhet för unga kvinnor.» (Sv. Lärartidning.)

Ragnar Törne.

Roman. 3 kr.

Med hvarje nytt arbete vinner denna författarinna en vidgad läsekrets af vänner, som förstå och uppskatta den varma, redbara tendensen i hennes skriftställarskap.

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET, LUND
15000 401092138